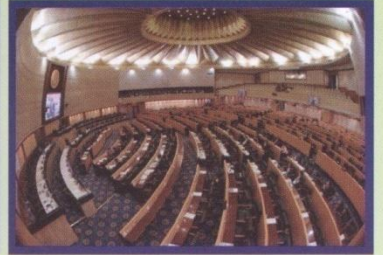

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง

พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา)

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บรรจुरะเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๘

วันพฤหัสบดีที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

อ.พ. ๘/๒๕๕๘

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

www.senate.go.th

เหตุผล

โดยที่บทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในส่วนการฎีกา ไม่สามารถถ่วงดุลองคคติที่ไม่เป็นสาระอันควรแก่การวินิจฉัยของศาลฎีกาได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้การพิจารณาพิพากษาคติของศาลฎีกาเกิดความล่าช้า ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่น และความศรัทธาที่มีต่อระบบศาลยุติธรรม ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคติของศาลฎีกา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ความเป็นธรรมแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้อย่างแท้จริง และรวดเร็วขึ้น สมควรกำหนดให้ศาลฎีกามีอำนาจพิจารณาว่าคดีที่ได้ยื่นฎีกาใดสมควรอนุญาต ให้ยื่นสู่การพิจารณาของศาลฎีกา จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีเนื้อหารวมจำนวน ๑๐ มาตรา ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

- กำหนดยกเลิกความในมาตรา ๒๒๓ ทวิ เกี่ยวกับการอุทธรณ์เฉพาะปัญหา ข้อกฎหมายโดยตรงต่อศาลฎีกา (ร่างมาตรา ๓)
- กำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด (เพิ่มความเป็นมาตรา ๒๔๔/๑) (ร่างมาตรา ๔)
- กำหนดหลักเกณฑ์การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้กระทำได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา (ยกเลิกความในมาตรา ๒๔๗) (ร่างมาตรา ๕)
- กำหนดองค์คณะผู้พิจารณาคำร้องขออนุญาตฎีกาและกำหนดเหตุที่ศาลฎีกา สมควรอนุญาตให้ฎีกาได้ (ยกเลิกความในมาตรา ๒๔๘ และมาตรา ๒๔๙) (ร่างมาตรา ๖)
- กำหนดให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา โดยได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาในการกำหนดกระบวนการในการฎีกา (เพิ่มความเป็นมาตรา ๒๕๐) (ร่างมาตรา ๗)
- กำหนดกรณีที่คดีที่ได้รับอนุญาตให้ฎีกาที่มีแต่เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย หากศาลฎีกาเห็นว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ไม่ถูกต้องไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ศาลฎีกาจะมีคำวินิจฉัยในปัญหาข้อกฎหมายนั้นและยกคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ หรือศาลชั้นต้น แล้วมีคำสั่งให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลชั้นต้น แล้วแต่กรณี ทำคำพิพากษาหรือคำสั่งใหม่ ภายใต้กรอบคำวินิจฉัยของศาลฎีกาก็ได้ และกำหนดให้ในกรณีที่ไม่มีข้อกำหนดของประธาน ศาลฎีกาตามมาตรา ๒๕๐ กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้นำบทบัญญัติในลักษณะ ๑ ว่าด้วยอุทธรณ์ มาใช้บังคับโดยอนุโลม (ยกเลิกความในมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒) (ร่างมาตรา ๘)
- กำหนดให้บรรดาคดีที่ได้ยื่นฟ้องไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้บังคับ ตามกฎหมายซึ่งใช้อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนกว่าคดีนั้นจะถึงที่สุด (ร่างมาตรา ๙)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา) เสนอโดยคณะรัฐมนตรีชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๘ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการวงงานนิติบัญญัติ โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้น เพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
มกราคม ๒๕๕๘

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายนัท ผาสุ	ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย
นางสาวสุภางศ์จิตต์ ไตรเทพพิสัย	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นายสุชาติ พันทองคำ	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๒
นางสาวปรางทิพย์ หวังสมนึก	นิติกรชำนาญการ
นางสาวจิตรภาน เจียรตระกูล	วิทยากรปฏิบัติการ
นางสิริกัญย์ ส่องแสง	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวรัตติกานต์ น้อยนวม	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นายพัลลภ วงศ์พานิช	เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลชำนาญงาน

กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๙๖

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๑๑ - ๔๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้จากเว็บไซต์วุฒิสภา www.senate.go.th

หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลกฎหมาย วุฒิสภา อาคารรัฐสภา ๒ ชั้น ๑ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๕

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ก

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมาและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา) ๑

ส่วนที่ ๒ ตารางเปรียบเทียบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
(เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีการแก้ไข)
กับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา) ๗

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา)

- สภาพปัญหาและการพัฒนาไปสู่ระบบอนุญาตอุทธรณ์ในศาลของประเทศไทย -๑-
- แนวคิดเกี่ยวกับระบบฎีกาทั้งระบบมาใช้ในประเทศไทย -๔-
- นโยบายประธานศาลฎีกา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ - ๒๕๕๘ -๙-
- อำนาจศาลยุติธรรมในการจำกัดสิทธิอุทธรณ์ฎีกา : ศึกษากรณี
ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยการไม่รับคดีซึ่งข้อกฎหมาย
หรือข้อเท็จจริงที่อุทธรณ์หรือฎีกาจะไม่ใช่สาระอันควร
แก่การพิจารณาพิพากษา พ.ศ. ๒๕๕๑ -๑๑-
- รายงานสถิติคดีค้างมา รับใหม่ เสร็จไป ของศาลทั่วราชอาณาจักรไทย -๑๘-
- ประเภทคดีที่เข้าสู่การพิจารณาสูงสุด ๕ อันดับแรก
ของศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักรไทย -๒๒-
- ปริมาณคดีที่เข้าสู่การพิจารณาสูงสุด ๕ อันดับแรก
ของศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค ๑ - ๙ -๒๕-
- ประเภทคดีที่เข้าสู่การพิจารณาสูงสุด ๕ อันดับแรกของศาลฎีกา -๒๗-

ภาคผนวก

- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
(เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีการแก้ไข) (๑)
- หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๘
เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา)
กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (๗)
- ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) (๘)
- บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) (๑๓)

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมาและสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

**ความเป็นมาและสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)**

ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา)

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา) เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่
๒๘ มกราคม ๒๕๕๘ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา)

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ยกเลิกการขออนุญาตยื่นอุทธรณ์เฉพาะในปัญหาข้อกฎหมายโดยตรงต่อศาลฎีกา (ยกเลิกมาตรา ๒๒๓ ทวิ)
- (๒) กำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด (เพิ่มมาตรา ๒๔๔/๑)
- (๓) กำหนดให้การฎีกากระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๔๗)
- (๔) กำหนดให้มืองค์คณะผู้พิจารณาคำร้องขออนุญาตฎีกา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๔๘)
- (๕) กำหนดเหตุที่ศาลฎีกาจะอนุญาตให้ฎีกาต่อศาลฎีกา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๔๙)

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา)

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

๒๕๕๘

(๖) กำหนดให้การยื่นคำร้องขออนุญาตฎีกา การพิจารณาวินิจฉัยและระยะเวลาในการพิจารณาคำร้องขออนุญาตฎีกา รวมทั้งการตรวจรับฎีกา การแก้ฎีกา การพิจารณา และการพิพากษาคดี รวมทั้งการส่งคืนค่าฤชาธรรมเนียม เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา (เพิ่มมาตรา ๒๕๐ และแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒)

๑.๒ เหตุผล

โดยที่บทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในส่วนของฎีกา ไม่สามารถถ่วงดุลองคคติที่ไม่เป็นสาระอันควรแก่การวินิจฉัยของศาลฎีกาได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีกาเกิดความล่าช้า ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและความศรัทธาที่มีต่อระบบศาลยุติธรรม ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีกาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ความเป็นธรรมแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้อย่างแท้จริง และรวดเร็วขึ้น สมควรกำหนดให้ศาลฎีกามีอำนาจพิจารณาว่าคดีที่ได้ยื่นฎีกาโตสมควรอนุญาตให้ยื่นสู่การพิจารณาของศาลฎีกา จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

๔. วันใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๕. บทรักษาการ (ร่างมาตรา ๑๐)

มาตรา ๑๐ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๖. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๖.๑ กำหนดยกเลิกความในมาตรา ๒๒๓ ทวิ เกี่ยวกับการอุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายโดยตรงต่อศาลฎีกา (ร่างมาตรา ๓)

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๒๓ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๓๔

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา)

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๕๑ ในคดีที่ได้รับอนุญาตให้ฎีกาที่มีแต่เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย ศาลฎีกาเห็นว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ไม่ถูกต้องไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ศาลฎีกาจะมีคำวินิจฉัยในปัญหาข้อกฎหมายนั้นและยกคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์หรือศาลชั้นต้น แล้วมีคำสั่งให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลชั้นต้น แล้วแต่กรณี ทำคำพิพากษาหรือคำสั่งใหม่ภายใต้กรอบคำวินิจฉัยของศาลฎีกาก็ได้

มาตรา ๒๕๒ ในกรณีที่ไม่มีข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาตามมาตรา ๒๕๐ กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นให้นำบทบัญญัติในลักษณะ ๑ ว่าด้วยอุทธรณ์มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

๖.๗ กำหนดให้บรรดาคดีที่ได้ยื่นฟ้องไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้บังคับตามกฎหมายซึ่งใช้อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนกว่าคดีนั้นจะถึงที่สุด (ร่างมาตรา ๙)

มาตรา ๙ บรรดาคดีที่ได้ยื่นฟ้องไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้บังคับตามกฎหมายซึ่งใช้อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนกว่าคดีนั้นจะถึงที่สุด

ส่วนที่ ๒

ตารางเปรียบเทียบ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

(เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีการแก้ไข)

กับร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผล
<p>มาตรา ๒๒๓ ทวิ ในกรณีที่มีการอุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย ผู้อุทธรณ์อาจขออนุญาตยื่นอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลฎีกา โดยทำเป็นคำร้องมาพร้อมคำฟ้องอุทธรณ์ เมื่อศาลชั้นต้น ซึ่งมีคำพิพากษาหรือคำสั่งรับอุทธรณ์และส่งสำเนาคำฟ้องอุทธรณ์และคำร้องแก่จำเลยอุทธรณ์แล้ว หากไม่มีคู่ความอื่นยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ตามมาตรา ๒๒๓ และจำเลยอุทธรณ์มิได้คัดค้านคำร้องดังกล่าวต่อศาลภายในกำหนดเวลายื่นคำแก้อุทธรณ์และศาลชั้นต้นเห็นว่าเป็นการอุทธรณ์เฉพาะปัญหา ข้อกฎหมาย ให้ส่งอนุญาตให้ผู้อุทธรณ์ยื่นอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลฎีกาได้มิฉะนั้นให้ส่งยกคำร้อง ในกรณีศาลชั้นต้นส่งยกคำร้อง ให้ถือว่าอุทธรณ์เช่นว่านั้นได้ยื่นต่อศาลอุทธรณ์ ตามมาตรา ๒๒๓ คำสั่งของศาลชั้นต้นที่อนุญาตหรือยกคำร้อง</p>	<p>มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.</p> <p>มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p> <p>มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๒๓ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๓๔</p>	<p>เพื่อให้กฎหมายมีผลใช้บังคับทันที</p> <p>เพื่อให้คดียุติที่ศาลอุทธรณ์เป็นหลัก และสอดคล้องกับการแก้ไขหลักการในการฎีกาให้เป็นระบบอนุญาต</p>

เหตุผล	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
	<p>มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๒๕๔/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง</p> <p>“มาตรา ๒๕๔/๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๕๗ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ ให้เป็นที่สุด”</p> <p>มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๕๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ และให้ใช้ความต่อไปนี้เป็นแทน</p> <p>“มาตรา ๒๕๗ การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา</p> <p>การขออนุญาตฎีกา ให้ยื่นคำร้องพร้อมกับคำฟ้องฎีกาต่อศาลชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีนั้นภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ แล้วให้ศาลชั้นต้นรับคำร้องพร้อมคำฟ้องฎีกาดังกล่าวไปยังศาลฎีกา และให้ศาลฎีกาพิจารณาวินิจฉัยคำร้องให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว”</p>	<p>ในกรณีนี้ให้เป็นที่สุด เว้นแต่ในกรณีที่ศาลชั้นต้นสั่งยกคำร้อง เพราะเห็นว่าเป็นการอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงผู้อุทธรณ์อาจอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นไปยังศาลฎีกาภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นได้มีคำสั่ง</p> <p>ถ้าศาลฎีกาเห็นว่าอุทธรณ์ตามวิธีการในวรรคหนึ่งเป็นอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงให้ศาลฎีกาส่งสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยชี้ขาดต่อไป</p> <p>มาตรา ๒๕๗ ในกรณีศาลอุทธรณ์ได้พิพากษาหรือมีคำสั่งในชั้นอุทธรณ์แล้วนั้น ให้ยื่นฎีกาได้ภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์นั้นและภายใต้บังคับบทบัญญัติที่ตามมาตราต่อไปนี้มีกับกฎหมายอื่นว่าด้วยการฎีกาให้นำบทบัญญัติในลักษณะ ๑ ว่าด้วยอุทธรณ์มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม</p>
<p>เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขหลักการในการฎีกาให้เป็นระบบอนุญาต</p> <p>เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในปัจจุบัน กำหนดให้ภายหลังจากศาลอุทธรณ์มีคำสั่งหรือคำพิพากษาแล้ว ผู้มีส่วนได้เสียในคดีมีสิทธิยื่นฎีกาต่อศาลฎีกา ซึ่งทำให้มีปริมาณคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกาเป็นจำนวนมาก ในขณะที่จำนวน</p>		

<p>ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.</p>	<p>เหตุผล</p>
<p>มาตรา ๒๔๘ ในคดีที่ราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทรัพย์สินที่พิพาทกันในชั้นฎีกาไม่เกินสองแสนบาทหรือไม่เกินจำนวนที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในข้อเท็จจริงเว้นแต่ผู้พิพากษาที่ได้นั่งพิจารณาคดีนั้นในศาลอุทธรณ์ได้มีความเห็นแย้งหรือผู้พิพากษาที่ได้นั่งพิจารณาคดีในศาลชั้นต้นก็ศาลอุทธรณ์ก็ได้ ได้รับรองไว้หรือรับรองในเวลาตรฎีกาว่ามีเหตุสมควรที่จะฎีกาได้ ถ้าไม่มีความเห็นแย้งหรือคำรับรองเช่นว่านี้</p>	<p>มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๔๘ และมาตรา ๒๔๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๓๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๒๔๘ คำร้องตามมาตรา ๒๔๗ ให้พิจารณาและวินิจฉัยโดยองค์คณะผู้พิพากษาที่ประธานศาลฎีกาแต่งตั้ง ซึ่งประกอบด้วยรองประธานศาลฎีกาและผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาอีกอย่างน้อยสามคน</p> <p>การวินิจฉัยให้เป็นไปตามเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้บังคับตามความเห็นของฝ่ายที่เห็นควรอนุญาตให้ฎีกา</p>	<p>ผู้พิพากษาศาลฎีกามีจำนวนไม่เพียงพอกับปริมาณคดี ทำให้มีคดีค้างการพิจารณาเป็นจำนวนมาก และบางคดีเป็นเรื่องที่ไม่เป็นสาระที่ศาลฎีกาสมควรวินิจฉัย ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีกาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงสมควรเปลี่ยนแปลงการในเรื่องฎีกาจากระบบสิทธิ เป็นระบบอนุญาต เพื่อให้ศาลฎีการับพิจารณาเฉพาะคดีที่มีความสำคัญ โดยไม่ต้องคำนึงว่าคดีนั้นเป็นปัญหาข้อเท็จจริงหรือปัญหาข้อกฎหมาย และมีทุนทรัพย์จำนวนเท่าใด</p> <p>กำหนดองค์คณะผู้พิจารณาคำร้องขออนุญาตฎีกาแยกจากองค์คณะพิจารณาคดีเพื่อให้การพิจารณาคำร้องกระทำได้อย่างรวดเร็วและมีมาตรฐานเดียวกัน</p>

<p>ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง</p> <p>ต้องได้รับอนุญาตให้ฎีกาเป็นหนังสือจากอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์</p> <p>บทบัญญัติในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับในคดีเกี่ยวกับลิขสิทธิ์แห่งสภาพบุคคลหรือสิทธิในครอบครัว และคดีฟ้องขอให้ปลดเปลื้องทุกข์อันไม่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ เว้นแต่ในคดีฟ้องขับไล่บุคคลใด ๆ ออกจากอสังหาริมทรัพย์อันมีค่าเช่า หรืออาจให้เข้าได้ในขณะยื่นคำฟ้องไม่เกินเดือนละหนึ่งหมื่นบาท หรือไม่เกินจำนวนที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา</p> <p>คดีเกี่ยวกับการบังคับบังคับคดีทั้งหลายและบริวารของผู้ถูกฟ้องขับไล่ ซึ่งอยู่บนอสังหาริมทรัพย์ซึ่งคู่ความในคดีฟ้องขับไล่นั้นต้องห้ามฎีกาข้อเท็จจริงตามวรรคสอง ถ้าศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้น หรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อยไม่ว่าศาลจะฟังว่าบุคคลดังกล่าวสามารถแสดงอำนาจพิเศษให้ศาลเห็นได้หรือไม่ ห้ามมิให้ฎีกาในข้อเท็จจริง เว้นแต่จะได้รับความเห็นแย้งหรือคำรับรอง หรือหนังสืออนุญาตให้ฎีกาตามที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง</p> <p>การขอให้ผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีในศาลชั้นต้น หรือศาลอุทธรณ์รับรองว่ามีเหตุสมควรที่จะฎีกาได้ ให้ผู้ฎีกายื่นคำร้องถึงผู้พิพากษานั้นพร้อมกับคำฟ้องฎีกาต่อศาลชั้นต้น เมื่อศาลได้รับคำร้องเช่นนั้น ให้ส่งคำร้องพร้อมด้วยสำนวนความไปยังผู้พิพากษาคำกล่าวเพื่อพิจารณารับรอง</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.</p>	<p>เหตุผล</p>
---	--	---------------

<p>ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง</p> <p>มาตรา ๒๔๙ ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่จะยกขึ้นอ้างในการยื่นฎีกานั้น คู่ความจะต้องกล่าวไว้โดยชัดแจ้งในฎีกา และต้องเป็นข้อที่ได้ยกขึ้นร่วมกันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้น และศาลอุทธรณ์ ทั้งยังเป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยด้วยการวินิจฉัยว่าข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่เป็นสาระแก่คดีข้อใดไม่ควรได้รับการวินิจฉัยจากศาลฎีกา ให้กระทำได้โดยความเห็นชอบของรองประธานศาลฎีกาซึ่งประธานศาลฎีกา มอบหมาย แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงอำนาจของประธานศาลฎีกา ตามมาตรา ๑๔๐ วรรคสอง</p> <p>ถ้าคู่ความฝ่ายใดมิได้ยกปัญหาข้อใดอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชนขึ้นกล่าวในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์หรือคู่ความฝ่ายใดไม่สามารถยกปัญหาข้อกฎหมายใด ๆ ขึ้นกล่าวในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ เพราะพฤติการณ์ไม่เปิดช่องให้กระทำได้ หรือเพราะเหตุเป็นเรื่องที่ไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติว่าด้วยการระบอบพิจารณาชั้นฎีกา คู่ความที่เกี่ยวข้องย่อมมีสิทธิที่จะยกขึ้นอ้างซึ่งปัญหาเช่นว่านี้ได้</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.</p> <p>มาตรา ๒๔๙ ศาลฎีกาอาจพิจารณาอนุญาตให้ฎีกาตามมาตรา ๒๔๗ ได้เมื่อเห็นว่าปัญหาตามฎีกานั้นเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกาควรวินิจฉัย ปัญหาสำคัญตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงกรณีดังต่อไปนี้</p> <p>(๑) ปัญหาที่เกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ</p> <p>(๒) เมื่อคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญชี้กัน หรือขัดกับแนวบรรทัดฐานของคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีกา</p> <p>(๓) คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญซึ่งยังไม่มีความพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีกามาก่อน</p> <p>(๔) เมื่อคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ขัดกับคำพิพากษาหรือคำสั่งอันถึงที่สุดของศาลอื่น</p> <p>(๕) เพื่อเป็นการพัฒนาการตีความกฎหมาย</p> <p>(๖) ปัญหาสำคัญอื่นตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา</p> <p>ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาตามวรรคสอง (๖) เมื่อได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้</p> <p>ในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่อนุญาตให้ฎีกา ให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุดตั้งแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น”</p> <p>มาตรา ๗ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๒๕๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๙</p>	<p>เหตุผล</p> <p>กำหนดเหตุที่ศาลฎีกาสมควรอนุญาตให้ฎีกาได้</p>
--	---	---

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง	ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผล
<p>มาตรา ๒๕๐ (ยกเลิกโดยมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๙)</p> <p>มาตรา ๒๕๑ ถ้าคู่ความซึ่งแพ้คดีในศาลชั้นต้นได้อุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ได้พิพากษากลับให้ต้นชนะในข้อสาระสำคัญอย่างใดอย่างหนึ่ง คู่ความฝ่ายนั้นจะยื่นคำขอต่อศาลชั้นต้นให้ถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือคืนเงินจำนวนที่วางไว้ต่อศาลในชั้นนั้น ๆ ก็ได้</p> <p>มาตรา ๒๕๒ ถ้าคู่ความยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งที่ไม่ยอมรับฎีกา ให้ศาลชั้นต้นส่งคำร้องเช่นนั้นไปยังศาลฎีกาพร้อมกับฎีกาและคำพิพากษาหรือคำสั่งซึ่งขาดคดีของศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ ถ้าศาลฎีกาเห็นจำเป็นจะต้องตรวจจำนวน ให้มีคำสั่งให้ศาลล่างส่งจำนวนนั้นไปยังศาลฎีกา</p>	<p>“มาตรา ๒๕๐ หลักเกณฑ์และวิธีการในการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัยและระยะเวลาในการพิจารณาคำร้องตามมาตรา ๒๕๗ การตรวจรับฎีกา การแก้ฎีกา การพิจารณา และการพิพากษาคดี รวมทั้งการสั่งคืนค่าฤชาธรรมเนียม ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา</p> <p>ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาตามวรรคหนึ่ง เมื่อได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้”</p> <p>มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๒๕๑ ในคดีที่ได้รับอนุญาตให้ฎีกาที่มีแต่เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย หากศาลฎีกาเห็นว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ไม่ถูกต้องไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ศาลฎีกาจะมีคำวินิจฉัยในปัญหาข้อกฎหมายนั้นและยกคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์หรือศาลชั้นต้นแล้วมีคำสั่งให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลชั้นต้น แล้วแต่กรณี ทำคำพิพากษาหรือคำสั่งใหม่ภายใต้กรอบคำวินิจฉัยของศาลฎีกาก็ได้</p> <p>มาตรา ๒๕๒ ในกรณีที่ไม่ยื่นข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาตามมาตรา ๒๕๐ กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นให้นำบทบัญญัติในลักษณะ ๑ ว่าด้วยอุทธรณ์มาใช้บังคับโดยอนุโลม”</p>	<p>กำหนดให้ประธานศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดประธานศาลฎีกาโดยได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ในการกำหนดกระบวนการในการฎีกา ตั้งแต่การยื่นฎีกาจนถึงการมีคำพิพากษา</p> <p>เพื่อให้ศาลฎีกามีอำนาจวินิจฉัยตั้งแต่ปัญหาข้อกฎหมายและแก้ไขหรือยกคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์หรือศาลชั้นต้น โดยไม่ต้องมีภาระทำคำพิพากษา ในกรณีเป็นฎีกาที่มีแต่เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย ซึ่งจะเป็นการช่วยแบ่งเบางภาระของศาลฎีกา</p> <p>เพื่อให้นำบทบัญญัติในเรื่องอุทธรณ์มาบังคับใช้ได้โดยอนุโลม</p>

<p>ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.</p> <p>มาตรา ๙ บรรดาคดีที่ได้นับฟ้องไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้บังคับตามกฎหมายซึ่งใช้อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ จนกว่าคดีนั้นจะถึงที่สุด</p> <p>มาตรา ๑๐ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้</p> <p>ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ</p> <p>..... นายกรัฐมนตรี</p>	<p>เหตุผล</p> <p>เพื่อให้บรรดาคดีที่ยื่นฟ้องก่อนกฎหมายนี้ใช้บังคับยังคงมีสิทธิฎีกาได้ตามหลักการเดิม อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของคู่ความที่มีแต่เดิม</p>
--	--	---

ส่วนที่ ๓

ข้อมูลประกอบการพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

สภาพปัญหาและการพัฒนาไปสู่ระบบอนุญาตอุทธรณ์ ในศาลของประเทศไทย*

แนวทางที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

สำหรับการดำเนินการแก้ไขปัญหาเพื่อลดปริมาณคดีในศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนั้น ประกอบด้วย ๒ แนวทางสำคัญ คือ การลดปริมาณคดีที่จะเกิดขึ้น และการลดปริมาณคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาล ซึ่งทั้งสองแนวทางดังกล่าวก็ยังไม่สามารถลดปริมาณคดีที่ขึ้นมาสู่ศาล การพิจารณาและคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ กล่าวคือ

๑. การดำเนินการตามแนวทางการลดปริมาณคดีที่จะเกิดขึ้น ซึ่งได้แก่

๑.๑ การจำกัดสิทธิอุทธรณ์และฎีกาตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความ เป็นมาตรการทางกฎหมาย เพื่อลดปริมาณคดีที่จะอุทธรณ์หรือฎีกาลงโดยการจำกัดสิทธิของคู่ความหรือประเภทของคดีที่จะอุทธรณ์หรือฎีกาได้ ซึ่งโดยปกติมักจะพิจารณาตามความหนักเบาของข้อหา ผลคดีในศาลล่าง อัตราโทษ และโทษที่ศาลกำหนดความเสียหายหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาท

๑.๒ การให้สิทธิอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลฎีกา ซึ่งเป็นผลให้คดีเหล่านี้ไม่ขึ้นสู่ศาลชั้นอุทธรณ์ ทำให้ลดปริมาณคดีที่จะขึ้นสู่ศาลอุทธรณ์ได้ประการหนึ่ง

๒. การดำเนินการตามแนวทางการลดปริมาณคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาล ซึ่งได้แก่

๒.๑ การเพิ่มศาลยุติธรรมได้จัดตั้งและเปิดทำการศาลอุทธรณ์ภาค เพื่อกระจายปริมาณคดีที่กระจุกตัวอยู่ในศาลอุทธรณ์ออกไปสู่ศาลอุทธรณ์ภาค เพื่อให้คดีได้รับการพิจารณาพิพากษารวดเร็วขึ้น

๒.๒ การเพิ่มจำนวนผู้พิพากษา

๒.๓ การให้อำนาจศาลชี้ขาดข้อที่ไม่ควรได้รับการวินิจฉัยจากศาลฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๙ วรรคหนึ่ง

* ที่มา : รายงานวิชาการ เรื่องแนวทางการปรับปรุงกระบวนการพิพากษาคดีชั้นอุทธรณ์ฎีกาให้เป็นระบบอนุญาตให้อุทธรณ์ฎีกา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการอบรม หลักสูตร "ผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น" รุ่นที่ ๓ สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม จัดทำโดย นายชรรค์ชัย สุนทร, นายอนันต์ ธรรมราช, นายวิเทพ อริยสังจากร, นายประสงค์ กระจ่างภูมิชัย, นางสาวจิตฤดี วีระเวสส์, นายอิทธิ มุสิกะพงษ์, นายสันุชัย ผลฉาย, นายสุจิน ชื่อสุวรรณ, นางกรกัญญา สุวรรณพานิช และนายพิชิต คำแฝง กรรมการที่ปรึกษา

๓. ผลจากการดำเนินการของทั้งสองแนวทาง พบว่า

๓.๑ ปริมาณคดียังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าวิธีการต่างๆ ทั้งทางกฎหมายและทางบริหารที่มีการบังคับใช้และนำมาปฏิบัติในแต่ละครั้งจะสามารถช่วยลดปริมาณคดีที่ขึ้นมาสู่ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาได้ในระดับหนึ่ง แต่ก็ปรากฏว่าการแก้ไขปัญหาในบางแนวทางยังไม่มีผลสัมฤทธิ์ในตัวเอง ทำให้ไม่สามารถควบคุมปริมาณคดีที่ขึ้นสู่ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๒ ผลผลิตไม่ได้ตามจำนวนผู้พิพากษาและการลงทุนที่เพิ่มขึ้น การเพิ่มศาลและการเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาย่อมเป็นการเพิ่มต้นทุนในการพิจารณาพิพากษาคดี ความสำเร็จของวิธีการในส่วนนี้จึงชี้วัดได้จากผลผลิต คือ จำนวนคดีที่ได้รับการพิจารณาพิพากษาเสร็จออกไปว่ามีสัดส่วนที่สอดคล้องกับต้นทุนที่เพิ่มขึ้นอย่างสมเหตุสมผลหรือไม่ แต่จากผลการวิจัยที่ผ่านมาปรากฏว่า ตลอดเวลาที่มีการเพิ่มศาลและจำนวนผู้พิพากษาต่อเนื่องมา ความสามารถของผู้พิพากษาในการพิจารณาพิพากษาคดีให้เสร็จไปกลับลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งไม่ว่าจะเกิดจากปัญหาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศาลที่เปิดทำการเพิ่มหรือการบริหารงานในส่วนของผู้พิพากษาที่เพิ่มจำนวนขึ้น และอาจมีความยุ่งยากมากขึ้น ทำให้ไม่สามารถควบคุมให้มีผลผลิตตามที่ควรจะเป็นได้ นอกจากนี้การที่ต้องเพิ่มงบประมาณค่าใช้จ่ายและเพิ่มจำนวนการผลิตผู้พิพากษา ซึ่งต้องใช้เวลาในการดำเนินการทำให้การแก้ไขปัญหานั้นไม่สามารถทำได้ทันกับปริมาณของคดีที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สภาพปัญหาเกี่ยวกับคดีในศาลฎีกา

สภาพปัญหาเกี่ยวกับปริมาณคดี เมื่อพิจารณาถึงสภาพปัญหาในศาลฎีกาเบื้องต้น พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับปริมาณคดีที่แตกต่างไปจากศาลอุทธรณ์บ้าง เพราะปริมาณของคดีที่รับฟ้องใหม่พบว่าเพิ่มปริมาณมากขึ้น โดยมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนเป็นเหตุให้ต้องเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาและจำนวนงบประมาณเรื่อยไปอีก ประกอบกับข้อมูลที่ได้รับเริ่มมีข้อบ่งชี้ว่าคดีในศาลฎีกาอาจมีจำนวนมากขึ้นในอนาคต สภาพปัญหาเรื่องปริมาณคดีอาจทำให้ศาลฎีกามีขนาดใหญ่โตขึ้นเรื่อย ๆ จนมีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในฐานะเป็นศาลสูงสุดของระบบศาลยุติธรรมได้ สภาพปัญหาที่สำคัญ ดังนี้คือ

๑. ระบบข้อห้ามฎีกาไม่สามารถถ่วงดุลคดีที่สำคัญให้เข้าสู่การพิจารณาของศาลฎีกาได้อย่างแท้จริง ทำให้ปัญหาที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลฎีกาไม่มีความสำคัญหรือมีลักษณะเด่นที่แตกต่างไปจากปัญหาที่ขึ้นสู่ศาลอุทธรณ์

๒. ระบบการฎีกาไม่มีผลเปลี่ยนแปลงทัศนคติในการฎีกา แม้ข้อห้ามการฎีกาจะทำให้การฎีกามีลักษณะที่เคร่งครัดขึ้น แต่โดยที่ระบบการฎีกาเป็นระบบการให้สิทธิ ปัญหาที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาไม่จำเป็นต้องมีความสำคัญเพียงพอ หากคดีที่ประสงค์จะฎีกาไม่ต้องห้ามในการฎีกา จึงทำให้ทัศนคติในการยื่นฎีกาไม่แตกต่างไปจากการอุทธรณ์ ซึ่งนอกจากจะมีผลกระทบต่อทัศนคติของคู่ความในการยื่นฎีกาแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อทัศนคติของผู้พิพากษาในการรับรองให้ฎีกาอีกด้วย

๓. ระบบการปฏิกาทำให้สถานะของศาลอุทธรณ์ลดความสำคัญลง เมื่อระบบการปฏิกามีลักษณะเป็นการให้สิทธิ และปัญหาที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกาไม่มีความแตกต่างจากศาลอุทธรณ์ ทำให้การนำคดีขึ้นสู่ศาลอุทธรณ์มีความสำคัญลดลง เพราะคู่ความมองว่าคดีของตนยังมีโอกาสขึ้นไปสู่ศาลฎีกาได้อีกในปัญหาเดิม โดยอาศัยข้ออ้างข้อเถียงเช่นเดิม

๔. ปริมาณคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกามีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น ระบบการปฏิกาที่ขาดประสิทธิภาพดังกล่าวทั้งหมดเป็นผลให้คดีในศาลฎีกามีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และมีผลกดดันให้ศาลฎีกาต้องเพิ่มขนาดของศาลทั้งในแง่ของบุคลากรและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของศาลฎีกา

จากสภาพปัญหา ทำให้เห็นว่าการแก้ไขปรับปรุงระบบการปฏิกา เพื่อให้ปริมาณคดีในศาลฎีกาลดลง ยังมีองค์ประกอบอื่นที่จะต้องพิจารณาอีก ๒ ประการด้วย คือ

ประการที่หนึ่ง การดำเนินการให้ศาลฎีกามีสถานะเป็นศาลสูงสุด การแก้ปัญหาลดปริมาณคดีในศาลฎีกาจำเป็นจะต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติในการยื่นฎีกาของคู่ความด้วยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อลดปริมาณคดีเพียงอย่างเดียว อาจไม่สามารถทำให้สถานะของศาลฎีกามีสถานะเป็นศาลสูงสุดหรือมีสถานการณทำงานที่แตกต่างจากศาลอุทธรณ์ได้อย่างแท้จริง

ประการที่สอง การดำเนินการให้ปัญหาที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาเป็นปัญหาสำคัญอย่างแท้จริง โดยจะเห็นได้ว่าการที่กฎหมายพยายามสร้างเงื่อนไขในการฎีกาให้ยากขึ้นกว่าการอุทธรณ์อย่างมาก ยังไม่มีผลสกัดกั้นคดีหรือปัญหาที่ไม่มีความสำคัญไม่ให้ขึ้นสู่การพิจารณาคดีของศาลฎีกาได้ การแก้ไขปัญหาลดปริมาณคดีจึงจำเป็นต้องสร้างมาตรการ เพื่อให้ปัญหาที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลฎีกาเป็นปัญหาที่สำคัญที่ศาลสูงสุดจะได้พิจารณาเท่านั้น

แนวคิดเกี่ยวกับระบบปฏิภนทั้งระบบมาใช้ในประเทศไทย ซึ่งมีข้อพิจารณาในหลักการ ๓ ประการ

๑) การปรับปรุงระบบการให้สิทธิปฏิภนเป็นการขออนุญาตปฏิภน ในระบบศาลยุติธรรมของต่างประเทศ การทำงานของศาลสูงสุดหรือเทียบได้กับศาลฎีกาในประเทศไทย จะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ โดยคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลสูงสุดจะต้องเป็นคดีที่มีความสำคัญทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย และคดีที่จะขึ้นสู่ศาลสูงสุดได้ก็จะกระทำได้แต่โดยความยินยอมหรือคำอนุญาตของศาลสูงสุดเท่านั้น ด้วยวิธีการเช่นนี้จึงทำให้ระบบศาลสูงสุดมีความแตกต่างไปจากศาลล่างหรือศาลลำดับกลาง โดยกฎหมายจะกำหนดประเภทคดีต่าง ๆ ที่เห็นสมควรจะยุติในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ไว้ และจะห้ามมิให้มีการฎีกาอีกต่อไป เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาลสูงสุดหรือศาลฎีกาเท่านั้น ซึ่งคดีที่ศาลฎีการับไว้พิจารณาจะมีจำนวนไม่มากและเป็นคดีที่มีความสำคัญในระดับสาธารณะอย่างแท้จริง การทำงานของศาลสูงสุดหรือศาลฎีกาจึงเน้นไปที่คดีที่มีผลกระทบต่อนโยบายสาธารณะหรือหลักกฎหมายที่สำคัญของประเทศแทนการตรวจสอบและถ่วงดุลการทำงานของศาลล่างเป็นรายคดี ซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักของศาลอุทธรณ์ หรือศาลชั้นต้นที่ทำหน้าที่เป็นศาลอุทธรณ์ของศาลที่อยู่ในลำดับต่ำกว่า ด้วยวิธีการดังกล่าวทำให้ศาลสูงสุดสามารถคัดเลือกคดีที่มีความสำคัญอย่างแท้จริงเข้าสู่การพิจารณาของศาลได้ และทำให้ศาลสูงสุดเป็นผู้ควบคุมปริมาณคดีในศาลของตนได้อย่างแท้จริง การทำงานภายใต้ระบบดังกล่าวจึงมีส่วนส่งเสริมสถานะของศาลให้มีสถานภาพเป็นศาลสูงสุดอย่างแท้จริง ทั้งในแง่ของอำนาจในการควบคุมปริมาณคดี ลักษณะแห่งคดีที่มีความสำคัญต่อหลักกฎหมายของประเทศและจำนวนผู้พิพากษาในศาลสูงสุดของประเทศเหล่านั้น ซึ่งจะมีจำนวนไม่มากและได้รับการคัดเลือกหรือแต่งตั้งอย่างเข้มข้น อันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป เช่น ศาลสูงในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่น และประเทศสิงคโปร์

สำหรับประเทศไทยดังที่กล่าวไว้แล้วว่า ปัจจุบันประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดให้คดีสามารถขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกาได้ทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๗-๒๔๙ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๑๖-๒๑๙ คดีที่ศาลฎีกาพิจารณาพิพากษา จึงมีลักษณะเหมือนกับคดีในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ ไม่มีลักษณะสำคัญเป็นสำคัญ และมีลักษณะเป็นการโต้แย้งดุลพินิจของศาลล่างมากกว่าจะเป็นการวางหลักกฎหมาย ซึ่งมีผลเป็นการเพิ่มปริมาณคดีให้แก่ศาลฎีกาโดยไม่จำเป็น ทำให้ต้องเพิ่มปริมาณผู้พิพากษาในศาลฎีกาอยู่เสมอ หากสภาพการณ์เป็นเช่นนี้จำนวนผู้พิพากษาในศาลฎีกาก็จะต้องเพิ่มจำนวนเรื่อยไป

หลักการที่ต้องการให้ศาลฎีกาเป็นศาลสูงสุดมีความสำคัญต่อการวางหลักกฎหมายที่สำคัญของประเทศ
ก็ไม่อาจสำเร็จสมตามเจตนารมณ์แห่งการก่อตั้งศาลฎีกา

เมื่อมีการแก้ไขปัญหาในรูปแบบเดิมที่คงระบบการให้สิทธิฎีกาอาจก่อให้เกิดปัญหา
ต่างๆ ตามมามากมาย การปรับปรุงระบบการฎีกาของไทยโดยนำระบบการฎีกาโดยได้รับอนุญาต
มาปรับใช้ น่าจะช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับปริมาณคดีในศาลฎีกาได้ เพราะในระบบการอนุญาตให้ฎีกา
ศาลฎีกาจะเป็นผู้พิจารณารับคดีใดคดีหนึ่งไว้วินิจฉัยเองไม่ว่าคดีนั้นจะมีทุนทรัพย์หรือมีอัตราโทษสูง
หรือต่ำเพียงใด และปัญหา เช่นว่านั้นจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริงหรือปัญหาข้อกฎหมาย การพิจารณา
รับฎีกาของศาลฎีกาจะกระทำก่อนที่ศาลจะพิจารณาถึงเนื้อหา เมื่อศาลฎีกาเห็นว่าคดีใดคดีหนึ่ง
มีความสำคัญตามที่ศาลฎีกาเห็นสมควร ศาลฎีกาก็จะใช้ดุลพินิจรับคดีนั้นไว้เพื่อพิจารณาพิพากษาต่อไป
ในทางตรงกันข้าม หากศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่าปัญหาหรือคดีเรื่องนั้น ไม่มีความสำคัญหรือไม่
เหตุผลที่ศาลฎีกาจะรับไว้วินิจฉัย ศาลฎีกาก็เพียงแต่ออกคำสั่งไม่รับคดีไว้วินิจฉัย ซึ่งจะมีผลทำให้คดีนั้น
ถึงที่สุดไปตามกฎหมาย การใช้ดุลพินิจได้ ซึ่งอาจก่อให้เกิดข้อโต้แย้งเกี่ยวกับอำนาจในการใช้ดุลพินิจ
ของศาลฎีกาที่จะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป และการนำระบบการฎีกาโดยได้รับอนุญาตมาปรับใช้
นอกจากจะทำให้ศาลฎีกาเป็นผู้ควบคุมและใช้ดุลพินิจในการรับพิจารณาคดีใดคดีหนึ่งด้วยตนเองแล้ว
ยังอาจมีผลให้ระบบการฎีกาปรับเปลี่ยนรูปแบบ เพื่อสนองต่อจุดมุ่งหมายที่จะทำให้ศาลฎีกา
มีสถานะเป็นศาลสูงสุด และทำให้ปัญหาที่มีความสำคัญอย่างแท้จริงเท่านั้นที่ขึ้นสู่การพิจารณา
ของศาลฎีกาได้

๒) การปรับปรุงวิธีการอุทธรณ์ต่อศาลฎีกา ศาลฎีกาในปัจจุบันนอกจากจะทำหน้าที่
เป็นผู้ตรวจสอบคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ซึ่งถือเป็นภาระหลักของศาลฎีกาตามประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๗ แล้ว ศาลฎีกายังทำหน้าที่เป็นศาลอุทธรณ์ในบางกรณีที่ถูกกฎหมาย
กำหนดไว้ด้วย ได้แก่ ทำหน้าที่เป็นศาลอุทธรณ์ในกรณีมีการอุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย
ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๓ ทวิ และทำหน้าที่เป็นศาลอุทธรณ์ในกรณี
มีการอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้นที่จัดเป็นศาลชำนาญพิเศษ ได้แก่ ศาลแรงงานกลาง ศาลภาษี
อากรกลาง ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง และศาลล้มละลายกลาง
ซึ่งเห็นได้ว่าเป็นภาระที่หนักมาก

หลักความคิดในเรื่องอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลชั้นต้นโดยตรงต่อศาลฎีกา
ที่เป็นศาลสูงสุด มิได้ปรากฏแนวความคิดในกฎหมายไทยเท่านั้น แต่แนวความคิดดังกล่าวยังปรากฏ
อยู่ในกฎหมายของหลาย ๆ ประเทศ ซึ่งเรียกหลักการดังกล่าว การกระโดดข้ามศาล หรือ Frog-leap

Appeal แต่แนวความคิดในการกระโดดข้ามศาลในกฎหมายไทยอาจมีแนวความคิดแตกต่างไป จากที่ปรากฏในต่างประเทศบ้าง ทั้งนี้ เพราะระบบการกระโดดข้ามศาลของไทยยังยืนอยู่บนระบบการใช้สิทธิในการฎีกาเป็นหลัก กล่าวคือ การกระโดดข้ามศาลจะกระทำได้ต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติไว้ชัดเจน และเมื่อคดีมีคุณสมบัติครบตามที่กฎหมายบัญญัติไว้แล้ว ศาลฎีกาต้องรับคดีที่กระโดดข้ามศาลไว้ วินิจฉัยโดยไม่สามารถปฏิเสธหรือเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่นได้ นอกจากนี้แล้ว แนวความคิดในการกระโดดข้ามศาลของไทยยังเน้นไปที่การเร่งรัดให้คดีถึงที่สุดมากกว่าที่จะเน้นไปที่เนื้อหาของคดี ที่ต้องการให้มีความสำคัญเพียงพอที่จะให้ศาลฎีกาวินิจฉัยได้

เมื่อมีการปรับปรุงแนวความคิดเกี่ยวกับการรับฎีกาของศาลฎีกาเป็นระบบการอนุญาต และกำหนดให้คดีโดยทั่วไปสิ้นสุดลงเพียง ๒ ชั้นศาล ความจำเป็นที่จะต้องเร่งรัดให้ถึงที่สุด ใน ๒ ชั้นศาล โดยการกำหนดให้คดีบางประเภทกระโดดข้ามชั้นศาลอุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาจึงไม่มีความจำเป็นอีกต่อไป ดังนั้น เพื่อให้การปรับปรุงระบบการอนุญาตให้ฎีกาสอดคล้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการอุทธรณ์ตรงต่อศาลฎีกาหรือการกระโดดข้ามศาลไปพร้อมกันด้วย

๓) การปรับปรุงกระบวนการพิจารณาอื่นที่เกี่ยวกับการฎีกา เมื่อมีการปรับปรุงระบบการฎีกาจากระบบการให้สิทธิฎีกามาสู่ระบบการอนุญาตให้ฎีกา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฎีกาเพื่อให้กระบวนการยื่นการรับ และกระบวนการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งก่อนและหลังรับฎีกาให้สอดคล้องกับระบบการรับฎีกาในระบบใหม่ที่กำหนดให้ศาลฎีกาเป็นผู้พิจารณารับฎีกาไว้วินิจฉัยแต่เพียงผู้เดียว และนอกจากนั้นอาจมีความจำเป็นต้องสร้างกระบวนการในการตรวจสอบดุลพินิจในการรับหรือไม่รับคดีของศาลฎีกาไว้วินิจฉัยเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าศาลฎีกาจะไม่ใช้อำนาจไปในทางที่มีชอบ (abuse of power) อีกด้วย ซึ่งการควบคุมดุลพินิจของศาลฎีกาเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อมิให้เป็นไปตามอำเภอใจ ดุลพินิจของศาลฎีกาต้องรับผิดชอบต่อกระบวนการยุติธรรมสังคมและฝ่ายอื่นเพราะการใช้อำนาจตุลาการต้องมีความเป็นอิสระ (independence) ในขณะเดียวกันต้องมีความรับผิดชอบต่อสาธารณชน (accountability) ทั้งนี้ มีคำกล่าวที่ว่า ความไว้วางใจของสาธารณชนเป็นรากฐานของความเป็นอิสระแห่งอำนาจตุลาการ (judicial independence is based on public confidence) การสร้างวิธีการเพื่อตรวจสอบควบคุมดุลพินิจของศาลฎีกาจึงมีความจำเป็น และจำเป็นต้องมีวิธีการที่สร้างความไว้วางใจในสองด้านไปพร้อม ๆ กัน คือ (๑) จะต้องเป็นวิธีการเพื่อตรวจสอบมิให้ศาลฎีการับคดีไว้วินิจฉัยน้อยเกินไป วิธีการตรวจสอบกระทำขึ้นเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าศาลฎีกาจะรับพิจารณาคดีที่สำคัญไว้วินิจฉัยเสมอ โดยไม่มีลักษณะ

ของการปิดไม่รับคดีไว้วินิจฉัย และ (๒) จะต้องเป็นวิธีการเพื่อตรวจสอบไม่ศาลฎีการับคดีไว้วินิจฉัยมากเกินไปเพราะการรับคดีไว้วินิจฉัยมากเกินไป อาจมีผลทำให้คดีในศาลฎีกาคั่งค้างการพิจารณาเกิดความถดถอยในเรื่องประสิทธิภาพและนำไปสู่ปัญหาการขยายตัวของศาลฎีกาได้ในขณะเดียวกัน การเปิดรับคดีไว้วินิจฉัยมากเกินไปจะเป็นแนวทางให้คดีมีการยื่นฎีกาต่อศาลฎีกามากยิ่งขึ้นและจะทำให้ศาลฎีกาสัญเสียสถานภาพแห่งความเป็นศาลสูงสุดได้ ซึ่งการสร้างวิธีการควบคุมตรวจสอบการใช้ดุลพินิจของศาลฎีกา มิได้มีจุดประสงค์ที่จะควบคุมการทำงานของศาลฎีกาให้ขาดอิสระ หากแต่การตรวจสอบควบคุมจะช่วยให้ศาลฎีกาสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการใช้ดุลพินิจของตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์และตอบสนองต่อประโยชน์สาธารณะได้อย่างเต็มที่ และยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนต่อกระบวนการของศาลฎีกา ซึ่งจะทำให้ศาลฎีกาเป็นสถาบันที่มีความแข็งแกร่งและได้รับความเชื่อมั่นศรัทธาจากประชาชนตลอดไป

จากการดำเนินการแก้ไขเพื่อลดปริมาณคดีในศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาของประเทศไทย ทั้งโดยแนวทางที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและแนวทางที่จะดำเนินการต่อไปในอนาคตที่กล่าวข้างต้นนี้ นายชาญณรงค์ ปราณีจิตต์ และคณะได้ทำการวิจัยไว้ พบว่า สาเหตุของปัญหาความล่าช้าในการดำเนินคดีประการหนึ่งก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับปริมาณคดีในศาล ซึ่งศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาก็ประสบกับปัญหาดังกล่าวตลอดมา แม้จะมีความพยายามในการแก้ไขปัญหามาในหลาย ๆ ทาง แต่ปัญหาเกี่ยวกับปริมาณคดีก็ยังคงปรากฏอยู่เสมอและยังไม่มีแนวโน้มในทางที่จะลดลงแต่อย่างใด โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเกี่ยวกับปริมาณคดีในศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาซึ่งจัดว่าเป็นศาลสูงของประเทศไทย เป็นปัญหาที่มีความสำคัญและละเอียดอ่อน หากปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องปัญหาดังกล่าวจะเป็นภาระต่อประเทศชาติและประชาชน ทั้งในแง่ของความล่าช้าในการพิจารณาคดีในศาลสูง ภาระค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรูปแบบศาลสูงทั้งระบบ ขนาดขององค์กรศาลสูงในประเทศไทยที่จะมีขนาดใหญ่เกินไปในอนาคตซึ่งอาจกระทบต่อความเชื่อมั่นและมาตรฐานในการทำงานของศาลสูง และปัญหาอื่น ๆ ที่ตามมาอีกมากมาย ดังนั้น การหาแนวทางการแก้ไขปัญหเกี่ยวกับปริมาณคดีในศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา นอกจากจะช่วยลดปัญหาเกี่ยวกับความล่าช้าในการดำเนินคดีในศาลสูงของไทยให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ และได้รับความเชื่อถือ ตลอดจนมีมาตรฐานเป็นที่ไว้วางใจของประชาชนทั้งในและนอกประเทศได้อีกด้วย ซึ่งการแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหเกี่ยวกับปริมาณคดีดังกล่าว จำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงความเป็นมาและความจำเป็นของรูปแบบศาลสูงในระบบศาลยุติธรรม ซึ่งจะต้องศึกษาทั้งในรูปแบบสากลและรูปแบบของประเทศไทยเอง นอกจากนี้ การตรวจสอบการจัดวางรูปแบบศาลในประเทศต่าง ๆ ทั้งประเทศที่เป็นต้นแบบในการจัดวางรูปแบบ

ศาลสูง เช่น ในประเทศอังกฤษหรือฝรั่งเศส หรือประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น จะช่วยให้เราได้รับทราบถึงการจัดวางรูปแบบศาลสูงในแต่ละประเทศ อันจะเป็นข้อมูลสำคัญที่จะนำมาใช้เปรียบเทียบประยุกต์ได้ และคิดค้นแสวงหาแนวทางในการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบศาลสูงของประเทศไทยเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบที่เหมาะสมของโครงสร้าง ศาลยุติธรรมของประเทศไทยในการอุทธรณ์ และฎีกา อันจะเป็นผลให้ปัญหาคดีค้างค้ำในศาลฎีกาในรับการแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปอย่างยั่งยืนต่อไป

นโยบายประธานศาลฎีกา
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ – ๒๕๕๘
“อำนวยความสะดวกธรรมให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล”*

๑. ด้านการคุ้มครองสิทธิของประชาชน

๑.๑ มุ่งอำนวยความสะดวกธรรมเพื่อคุ้มครองสิทธิของประชาชนให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และทั่วถึง

๑.๒ พัฒนาระบบพิจารณาพิพากษาคดีของศาลยุติธรรมทั้งคดีแพ่ง คดีอาญา และคดีพิเศษให้เป็นอย่างดี รวดเร็ว และเป็นธรรม

๑.๓ พัฒนาระบบการพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อประโยชน์สาธารณะ อาทิ คดีผู้บริโภค คดีสิ่งแวดล้อม และคดีเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมตามลักษณะแห่งคดี

๑.๔ ส่งเสริมการระงับข้อพิพาททางเลือก อาทิ การไกล่เกลี่ยและอนุญาโตตุลาการ อันเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีทางเลือกเพื่อระงับหรือยุติข้อพิพาทด้วยความพึงพอใจของทุกฝ่าย

๑.๕ เร่งรัดการพิจารณาคดีในศาลสูง และส่งเสริมระบบการพิจารณาคดีแบบต่อเนื่อง และครบองค์คณะ

๑.๖ ดำเนินการจัดตั้งศาลเพื่อกระจายความยุติธรรมให้ประชาชนได้อย่างทั่วถึง

๑.๗ สร้างและปรับปรุงอาคารศาลให้เพียงพอต่อการรองรับภารกิจในการอำนวยความสะดวกธรรมแก่ประชาชน

๒. ด้านการพัฒนาบุคลากร และระบบงานของศาลยุติธรรม

๒.๑ สร้างจิตสำนึกของบุคลากรในการอำนวยความสะดวกธรรม โดยคำนึงถึงเป้าหมายเพื่อประโยชน์สาธารณะ รวมถึงการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่และส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเองโดยการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงในการยกระดับการอำนวยความสะดวกธรรมให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

๒.๒ สนับสนุนให้ผู้พิพากษามีทักษะและความรู้เชี่ยวชาญ เข้าใจบริบทของสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้สามารถปรับใช้กฎหมายเพื่อรักษาสีทธิเสรีภาพของประชาชนได้อย่างเหมาะสม

๒.๓ เสริมสร้างการบริหารงานบุคคลเพื่อให้บุคลากรมีคุณธรรมและจริยธรรม และมีความก้าวหน้าในอาชีพ (Career Path)

๒.๔ ปรับปรุงโครงสร้างและอัตรากำลังข้าราชการศาลยุติธรรมให้สอดคล้องกับภารกิจของศาลยุติธรรม

* ที่มา : สำนักประธานศาลฎีกา

๒.๕ นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการบริหารจัดการทั่วทั้งองค์กร สร้างระบบเครือข่าย เชื่อมโยงข้อมูลทั้งภายในและภายนอก พร้อมพัฒนาเพิ่มศักยภาพบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้ ศาลยุดิธรรมสามารถอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๒.๖ ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพคุ้มค่า และบรรลุเป้าหมาย

๒.๗ ปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการอำนวยความสะดวก เร่งรัดการออกระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย รวมถึงการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้าง องค์ความรู้

๒.๘ เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของศาลในจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อ อำนวยความสะดวกยุติธรรมสู่ประชาชน

๓. ด้านการพัฒนาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในระดับสากล

๓.๑ เสริมสร้างความร่วมมือทางการศาล การยุติธรรม ความร่วมมือทางวิชาการและกฎหมาย ทั้งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาคอาเซียน และระดับนานาชาติ รวมถึงการยกระดับสถานะและบทบาท ของศาลยุติธรรมในเวทีระหว่างประเทศ

๓.๒ พัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเพื่อความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงบริบท ด้านการต่างประเทศ รวมถึงการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน

**อำนาจศาลยุติธรรมในการจำกัดสิทธิอุทธรณ์ฎีกา: ศึกษากรณี
ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยการไม่รับคดีซึ่งข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริง
ที่อุทธรณ์หรือฎีกาจะไม่เป็นสาระอันควรแก่การพิจารณาพิพากษา พ.ศ. ๒๕๕๑***

ปัญหาความล่าช้าในการพิจารณาคดี หรือปัญหาคดีความล้มศาลฎีกาเป็นปัญหาที่มีความสำคัญและสะสมมานาน ในปัจจุบันศาลฎีกามีคดีอาญาค้างพิจารณาอยู่ในศาลฎีกามากกว่า ๑๐,๐๐๐ คดี ต่อปี ส่งผลเสียหายแก่คู่ความ ที่ต้องรอผลของคำพิพากษา ซึ่งโทษในคดีอาญา ย่อมมีความรุนแรงกว่าคดีแพ่ง ผลของคำพิพากษามีผลทั้งต่อตัวโจทก์และจำเลย จึงทำให้ต้องเร่งแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้เพื่อป้องกันมิให้อัตราคดีที่ค้างพิจารณาในศาลฎีกาเพิ่มสูงขึ้น

กรณีศาลฎีกาออกระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยการไม่รับคดีซึ่งข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่อุทธรณ์หรือฎีกาจะไม่เป็นสาระอันควรแก่การพิจารณาพิพากษา พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่ให้อำนาจศาลฎีกาสามารถออกระเบียบที่ประชุมใหญ่ได้ วิทยานิพนธ์นี้จึงมุ่งศึกษา ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาดังกล่าวว่า กรณีการใช้อำนาจศาลฎีกาในการออกระเบียบให้มีผลบังคับใช้เช่นเดียวกับกฎหมายจะกระทำได้หรือไม่ และวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา นี้

ผลจากการศึกษาพบว่า ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ควรมีฐานะเป็นเพียงข้อกำหนดที่ใช้ภายในศาลเท่านั้นไม่สามารถนำมาบังคับใช้กับประชาชนเป็นการทั่วไปได้เนื่องจากการจำกัดสิทธิอุทธรณ์ฎีกา ซึ่งควรเป็นอำนาจของกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ หรือกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงทำให้ส่งผลกระทบต่อประชาชนในการใช้สิทธิทางศาลมีผลให้คดีไม่สามารถขึ้นสู่ศาลได้ ทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายการออกกฎหมายที่จำกัดสิทธิอุทธรณ์ฎีกาของประชาชน ควรเป็นอำนาจของรัฐสภา ซึ่งตรากฎหมายโดยฝ่ายนิติบัญญัติตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ดังนี้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของศาล เช่น ระเบียบศาลยุติธรรมต่างๆ จะต้องอยู่ภายในขอบเขต อำนาจของกฎหมายแม่บทที่ให้เพิ่มเติมรายละเอียดของกฎหมายนั้นจะใช้อำนาจดังกล่าวออกกฎหมายให้มีสถานะเทียบเท่ากับอำนาจรัฐสภาหรือกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติมิได้

* ที่มา : บทความนักศึกษาคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัย สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ของฐิวัพร สุขล และ รองศาสตราจารย์ ดร.อุดม รัฐอมฤต ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะให้มีการนาระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา มาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อมีผลใช้บังคับและมีสถานะ เช่นเดียวกันกับกฎหมาย และจำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์ในระเบียบที่ประชุมใหญ่ฯ เพื่อให้สอดคล้อง เหมาะสมกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยกำหนดหลักเกณฑ์ความหมายใน “ข้อที่ไม่เป็นสาระแห่งคดี” ที่ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา จะไม่รับไว้

บทนำ

ในปัจจุบันนี้ ประเทศไทยกำลังประสบกับปัญหา คดีความคั่งค้างในศาลสูง เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่ประเทศไทยใช้ระบบการอุทธรณ์ฎีการะบบสิทธิเป็นหลักที่ถือว่าเป็นสิทธิของคู่ความที่จะอุทธรณ์ฎีกาได้เสมอ จึงทำให้ประชาชนใช้สิทธิในการอุทธรณ์ฎีกากันอย่างเต็มที่เนื่องจากมีความเชื่อว่าผู้พิพากษาในระดับสูงจะสามารถอำนวยความยุติธรรมได้ดีกว่า ส่งผลให้ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา ประสบกับปัญหา คดีความคั่งค้างในศาลเป็นจำนวนมาก และมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี จนเกินความสามารถของผู้พิพากษาที่จะพิจารณาคดีให้เสร็จได้ในเวลาอันสมควร จึงทำให้ทุกฝ่ายทั้งฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติและตุลาการ พยายามที่จะเข้ามาแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ตามประวัติความเป็นมาในการจำกัดสิทธิอุทธรณ์ฎีกากระทรวงยุติธรรมได้พยายามที่จะแก้ไขปัญหาลหลายครั้งด้วยวิธีการแก้ไขหลักเกณฑ์ในการอุทธรณ์ฎีกา ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์ฎีกาให้มากยิ่งขึ้นโดยอาศัยกระบวนการทางนิติบัญญัติ และเพิ่มอัตรากำลังผู้พิพากษาในศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกาจากปัญหาดังกล่าวนี้นี้แม้แต่ศาลยุติธรรมเองก็พยายามที่จะเข้ามา มีบทบาทในการจำกัดสิทธิอุทธรณ์ฎีกาเช่นเดียวกัน โดยผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกา (นายวิรัช ลิ้มวิชัย) คนที่ ๓๘ มีแนวความคิดในการแก้ไขปัญหาคดีความคั่งค้างในศาลสูงโดยเทียบเคียงกับหลักการใหม่ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๑๙ วรรค ๒ ด้วยการออกระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ว่าด้วยการไม่รับคดีซึ่งข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่อุทธรณ์หรือฎีกาจะไม่เป็นสาระอันควรแก่การพิจารณาพิพากษา พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยจัดตั้งคณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาคดีคั่งค้างพิจารณาในศาลฎีกา เพื่อให้ตรงตามนโยบายของประธานศาลฎีกาในเรื่องการเร่งรัดคดีในศาล ดังคำกล่าวที่ว่า “การปฏิเสธคดีที่ไม่เป็นสาระสำคัญอันควรแก่การวินิจฉัยของศาลสูงนั้นมีความจำเป็นเพื่อความยุติธรรมที่รวดเร็ว ทั้งยังเป็นหลักการที่ศาลสูงในนานาอารยประเทศถือปฏิบัติ เมื่อคดีที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาเป็นคดีที่มีสาระสำคัญ

อันควรได้รับการวินิจฉัยแล้ว ศาลฎีกาก็สามารถวางแนวบรรทัดฐานในศาลอื่นๆ ปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ” กรณีที่ศาลเข้ามามีบทบาทในครั้งนี้จึงทำให้เกิดข้อสงสัยตามมาว่าศาลควรมีอำนาจในการวางระเบียบเกี่ยวกับวิธีพิจารณาความด้วยหรือไม่เนื่องจากเป็นการทับซ้อน อำนาจฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม กำหนดหน้าที่หลักให้ศาลมีอำนาจในการพิพากษาอรรถคดีตามกฎหมายและบริสุทธิยุติธรรม และเป็นผู้ปรับใช้กฎหมายด้วย ซึ่งหากศาลจะทำหน้าที่ในการออกระเบียบที่ประชุมใหญ่ฯ เพื่อจำกัดสิทธิอุทธรณ์ฎีกาของประชาชนนั้นจะกระทำได้หรือไม่ และจะมีผลในทางกฎหมายเช่นไร

๑.๑ สิทธิในการอุทธรณ์ฎีกา แนวคิดในการให้สิทธิและจำกัดสิทธิอุทธรณ์ฎีกา

๑.๑.๑ สิทธิในการอุทธรณ์ฎีกา

๑) ระบบในการอุทธรณ์ฎีกา

การอุทธรณ์ตามระบบสากล จะเปิดโอกาสให้คู่ความทั้ง ๒ ฝ่าย อุทธรณ์ได้อย่างน้อยอีกครั้ง ทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ส่วนการฎีกาจะมีข้อจำกัดมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับรูปแบบการใช้ระบบของศาล โดยทั่วไปจะมีอยู่ ๒ ระบบ คือ ระบบสิทธิ (Appeal as of Rights) และระบบอนุญาต (Discretionary Appeal)

ระบบสิทธิ (Appeal as of Rights) หมายถึง ระบบของการอุทธรณ์ฎีกาที่เปิดโอกาสให้คู่ความมีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาได้อย่างกว้างขวาง โดยถือว่าการอุทธรณ์ฎีกา เป็นสิทธิของคู่ความ การห้ามอุทธรณ์เป็นข้อยกเว้น ซึ่งปัจจุบันประเทศที่ใช้ระบบนี้เป็นหลักที่เห็นได้ชัด คือ ประเทศไทย ประเทศญี่ปุ่น

ระบบอนุญาต (Discretionary Appeal) หมายถึง ระบบการอุทธรณ์ฎีกาที่ถือว่าการอุทธรณ์หรือฎีกานั้นเป็นสิ่งที่กฎหมายห้ามคู่ความสามารถอุทธรณ์ฎีกาได้ก็ต่อเมื่อมีบทบัญญัติของกฎหมายวางข้อยกเว้นเอาไว้ให้เป็นบางกรณี โดยทั่วไปแล้วแม้ประเทศใดจะเลือกใช้ระบบอนุญาตเป็นหลักในการอุทธรณ์ฎีกาก็ตาม การอุทธรณ์ในครั้งแรกนั้นมักจะบัญญัติกฎหมายให้เป็นสิ่งที่กระทำได้เสมอ ทั้งการอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย แต่การอุทธรณ์ในครั้งที่สองจึงจะถือเป็นกฎหมายห้ามหรืออนุญาตให้กระทำได้ในบางกรณีเท่านั้น เช่น อนุญาตให้อุทธรณ์ขึ้นไปอีกชั้นหนึ่งต่อไปยังศาลสูงสุดได้แต่ในเฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย ประเทศที่ใช้ระบบอนุญาตเป็นหลักที่เห็นได้ชัดคือ ประเทศเยอรมนี ประเทศสหรัฐอเมริกา สำหรับสิทธิในการอุทธรณ์ฎีกาในประเทศไทย ได้มีการรับรองสิทธิของประชาชน ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๐(๑) ให้หลักประกันสิทธิของบุคคลในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และ ทัวถึง และใน (๓) บุคคลย่อมมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม โดยได้บัญญัติให้สอดคล้องกับหลักสากลตามหลักปรัชญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งการบัญญัติดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครอง

สิทธิเสรีภาพของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระธรรมนูญศาลยุติธรรม ได้มีการแบ่งชั้นของศาลออกเป็น ๓ ชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา การระบุดำดับชั้นของศาลยุติธรรมไว้อย่างเป็นการประกันสิทธิของประชาชน โดยปริยายว่า มีสิทธิที่ยื่นอุทธรณ์ฎีกาได้โดยไม่ถูกจำกัดสิทธิในการแสวงหาความยุติธรรมจนถึงที่สุด จึงเป็นสิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้โดยปริยายตามที่ระบุดำดับชั้นของศาลยุติธรรมไว้

๑.๑.๒ แนวคิดในการให้สิทธิและจำกัดสิทธิอุทธรณ์ฎีกา

๑) หลักสิทธิของคู่ความที่จะได้รับการพิจารณา ๒ ชั้นศาล โดยทั่วไปแล้วไม่ว่าจะในระบบคอมมอนลอว์หรือซีวิลลอว์ก็จะเปิดโอกาสให้คู่ความมีสิทธิอุทธรณ์ได้อย่างน้อยหนึ่งชั้นเสมอทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย แต่อาจมีข้อจำกัดบ้างในปัญหาข้อเท็จจริง ส่วนปัญหาข้อกฎหมาย คู่ความมีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาได้เสมอ การยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาศาลนี้ เป็นไปตามหลักสิทธิของคู่ความที่ได้รับการพิจารณาคดี ๒ ชั้นศาล (Double Degrée de Juridiction) ซึ่งมีความหมายว่า คู่ความในคดีมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาพิพากษาจากศาลสองศาลที่ต่างกัน ซึ่งมีลำดับชั้นศาลที่ต่างกัน โดยภายใต้เงื่อนไขอย่างเดียวกันโดย ศาลชั้นต้นเป็นศาลในลำดับแรก ส่วนศาลอุทธรณ์เป็นศาล ในลำดับที่สอง ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันความยุติธรรม เนื่องจากผู้พิพากษาในศาลชั้นต้นอาจพิจารณาพิพากษาคดีผิดพลาดได้ จึงจำเป็นต้องให้มีการพิจารณาทบทวนใหม่โดยผู้พิพากษาที่มีประสบการณ์สูงกว่า และโดยปกติ แล้วศาลสองศาลที่แตกต่างกันย่อมไม่น่ากระทำการสิ่งผิดพลาดร่วมกัน

ส่วนศาลฎีกา (La Cour de Cassation) ไม่ใช่ ศาลในลำดับชั้นที่สาม เนื่องจากศาลฎีกาจะไม่พิจารณาปัญหาข้อเท็จจริง โดยจะพิจารณาพิพากษาเฉพาะปัญหาข้อกฎหมายเท่านั้น โดยศาลฎีกาจะทำหน้าที่ตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของคำพิพากษาศาล

๒) หลักความขัดแย้งในบทบาทหน้าที่

หลักความขัดแย้งกันในบทบาทหน้าที่ คือการที่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งหน้าที่ได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการหาประโยชน์อื่นเนื่องมาจากตำแหน่งหน้าที่นั้น หรือเข้าไปปฏิบัติหน้าที่โดยเป็นการขัดแย้งกันในตำแหน่งที่ปฏิบัติหน้าที่ เช่น การดำรงตำแหน่งหน้าที่ของบุคคลในขณะเดียวกันซึ่งหน้าที่นั้นเป็นหน้าที่ที่อยู่ในอำนาจอธิปไตยที่ต่างกันย่อมเป็นการต้องห้าม

ดังนั้น หลักการขัดแย้งกันใน บทบาทหน้าที่ จึงมีนัยที่สำคัญอยู่ ๒ ลักษณะ คือ

(๑) เกี่ยวกับการหาประโยชน์ ในหน้าที่ (Conflict of Interest) ได้แก่ การแสวงหา ประโยชน์จากการดำรงตำแหน่งหน้าที่

(๒) เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ที่ขัดกัน (Conflict of Role) ได้แก่ การดำรงตำแหน่งในหน้าที่ที่ขัดแย้งกันในตำแหน่งที่ใช้อำนาจอธิปไตยที่แตกต่างกัน หรือการสวมหมวกหลายใบ

๑.๒ บทบาทและอำนาจของศาลสูงสุดของต่างประเทศและประเทศไทย

๑.๒.๑ บทบาทและอำนาจของศาลสูงสุดของต่างประเทศ

๑) บทบาทและอำนาจศาลสูงสุดในประเทศสหรัฐอเมริกา

ในศาลสูงสุดของประเทศสหรัฐอเมริกาจะจำกัดประเภทคดีไว้โดยคดีที่จะขึ้นสู่ศาลสูงสุดของประเทศสหรัฐอเมริกาคือคดีที่ฎีกาได้เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย และการฎีกาต่อศาลสูงสุดนี้ต้องขออนุญาตต่อศาลสูงถึงจะกระทำได้ และศาลสูงสุด มีอำนาจในการเลือกรับคดีอาญาขึ้นสู่การพิจารณาของศาลสูงสุด การฎีกาประเทศสหรัฐอเมริกาจึงใช้ระบบอนุญาตโดยขออนุญาตจากศาลสูงสุดก่อนจึงจะมีการฎีกาได้

อำนาจของศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาในการเลือกรับคดีขึ้นพิจารณา เมื่อคู่ความนำคดีขึ้นสู่ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา ศาลสูงสุดมีอำนาจจัดการคดีดังกล่าวได้หลายวิธี **วิธีพื้นฐาน** คือการปฏิเสธไม่รับคดีนั้นเพื่อพิจารณาเลย วิธีนี้เป็นวิธีที่ศาลสูงสุดใช้ปฏิบัติกับคดีส่วนใหญ่กล่าวกันว่าเป็นจำนวนร้อยละ ๙๓ ของจำนวนคดีที่ฎีกาต่อศาลสูงสุดจะถูกปฏิเสธ ด้วยวิธีนี้ **วิธีที่สอง** ศาลสูงสุดจะรับคดีเข้าพิจารณาแบบที่โต้แย้ง และวินิจฉัยด้วยการยกอ้างเหตุผลแต่เพียงโดยย่อเป็นการทำคำวินิจฉัยแบบที่ถือการทำคำวินิจฉัยของศาลแทนที่จะมีการลงนามของผู้พิพากษา ผู้วินิจฉัยคดี

๒) บทบาทและอำนาจศาลสูงสุดในประเทศฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสใช้กฎหมายในระบบซีวิลลอว์ ซึ่งเป็นการตีความกฎหมายตามตัวบทกฎหมาย ซึ่งถือว่าเป็นหลักการทั่วไปของกฎหมาย และศาลมีหน้าที่ต้องเคารพบทบัญญัติอันเป็นที่รวมของหลักการและเหตุผลของกฎหมายเสมอ อย่างไรก็ตามเนื่องจากกฎหมายที่บัญญัติไว้นั้นไม่อาจจะตรงต่อกรณีที่เป็นปัญหาทุกประการ จึงเป็นหน้าที่ของศาลในการ“ตีความ”กฎหมายและมีบทบาทในการสร้างเสริม กฎเกณฑ์ในการใช้กฎหมายแก่กรณีทั้งปวง ดังนั้นระบบกฎหมายซีวิลลอว์จึงถือว่าการคำพิพากษาของศาลมีความสำคัญในฐานะเป็นตัวอย่างการปรับใช้ในกรณีรูปธรรม เป็นการแสดงออกซึ่งความมีอยู่ของหลักเกณฑ์ที่ใช้วินิจฉัยคดีนั้นๆ อันแฝงอยู่ในบทกฎหมายต่างๆที่นำมาปรับใช้ แต่คำพิพากษาไม่ใช่เป็นที่มาหรือบ่อเกิดของกฎหมายโดยแท้ทั้งไม่ใช่ตัวบทกฎหมายและจะขัดหรือก้ำกวลขอบเขต ของบทบัญญัติของกฎหมายไม่ได้

๑.๒.๒ บทบาทและอำนาจของศาลสูงสุดของประเทศไทย

ระบบศาลของไทยเป็นระบบศาลสามชั้น ตั้งแต่มีการจัดระบบชั้นศาลในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๙ ได้กำหนดไว้ว่า ศาลยุติธรรมมีสามชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา เว้นแต่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้ หรือตามกฎหมายอื่น การอุทธรณ์ฎีกาประเทศไทยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น คือคู่ความทั้ง ๒ ฝ่ายมีสิทธิอุทธรณ์ฎีกาได้ทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย เว้นแต่จะถูกห้ามอุทธรณ์ฎีกาโดยบทบัญญัติของกฎหมาย โดยในปัญหาข้อเท็จจริงจะมีข้อจำกัดอยู่บ้าง ส่วนปัญหาข้อกฎหมายไม่มีการจำกัดมากนัก

ดังนั้นจึงสามารถอุทธรณ์ฎีกาได้เสมอทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเว้นแต่กรณีที่กฎหมายบัญญัติจำกัดไว้ในบางกรณีเท่านั้น

๑.๓ วิเคราะห์การนำระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามาบังคับใช้เป็นการทั่วไป

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๑๙ วรรค ๒ ตอนท้าย เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่ศาลฎีกาที่จะพิจารณาว่าฎีกาที่มาสู่ศาลฎีกาไม่ว่าจะเป็นข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายมีสาระสำคัญพอที่จะรับไว้พิจารณาพิพากษาหรือไม่ โดยที่ประชุมใหญ่แห่งศาลฎีกาจะเป็นผู้กำหนดระเบียบ วิธีการ และหลักเกณฑ์อันสำคัญ ศาลฎีกาจึงอาศัยอำนาจนี้ออกระเบียบที่ประชุมใหญ่มาใช้ บังคับตามหลักการแห่งบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ซึ่งหลักการนี้ได้ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นครั้งแรก โดยเป็นการกำหนดหลักการใหม่เพิ่มอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาโดยให้อำนาจผู้พิพากษาศาลฎีกาที่จะไม่รับคดีไว้พิจารณาพิพากษาได้ หากศาลฎีกาเห็นว่าข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่อุทธรณ์หรือฎีกานั้นจะไม่เป็นสาระอันควรแก่การพิจารณาตามที่ระเบียบที่ประชุมใหญ่กำหนด ด้วยเหตุนี้ จึงมีผู้ให้ความเห็นในเรื่องการนำระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามาบังคับใช้อยู่ ๒ แนว ความคิด คือ

ความเห็นที่หนึ่ง เห็นว่า ควรจะมีระเบียบที่ประชุมใหญ่มาใช้บังคับ เพื่อแก้ไขปัญหาความล่าช้าในการพิจารณาคดีหรือปัญหาคดีชั้นศาล เนื่องจากปัญหาความล่าช้าทวีความรุนแรงมากขึ้นและเป็นปัญหาสะสมมานาน ศาลยุติธรรมได้พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวหลายครั้งก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ จึงได้นำหลักการปฏิเสธไม่รับคดีขึ้นสู่การพิจารณาพิพากษามาช่วยแก้ไขปัญหานี้ และเป็นระบบการอุทธรณ์ฎีกาที่ใช้กันอยู่ทั่วโลก คือ ระบบการฎีกาตามระบบอนุญาต โดยถือเป็นอำนาจของผู้พิพากษาศาลสูงสุดจะรับคดีหรือไม่ก็ได้ตามดุลยพินิจ

ความเห็นที่สอง เห็นว่า ไม่ควรจะมีระเบียบที่ประชุมใหญ่มาใช้บังคับ เพราะกระทบสิทธิของประชาชน ในการอุทธรณ์ฎีกา เนื่องจากคู่ความควรมีสิทธิในการอุทธรณ์ฎีกาทั้ง ๓ ชั้นศาล กล่าวคือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ ศาลฎีกา เพื่อแก้ไขความไม่ถูกต้องในการพิจารณาคดี และเพื่อตรวจสอบการทำงานของศาลล่างโดยศาลสูง ซึ่งหลักเกณฑ์ในการอุทธรณ์ฎีกามีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอยู่แล้ว การใช้หลักเกณฑ์ตามระเบียบที่ประชุมใหญ่อีกอาจทำให้กฎหมายซ้ำกัน

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบประเทศสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศสและไทย กล่าวโดยสรุปได้ว่าการอุทธรณ์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง และปัญหาข้อกฎหมายตามกฎหมายไทยถือว่าเป็นสิทธิของคู่ความ แต่ก็มีข้อจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์ฎีกาบ้างในบางกรณี จึงทำให้เห็นได้ว่าสิทธิในการอุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายนั้น คู่ความย่อมจะใช้สิทธิได้เกือบจะเสรี โดยได้รับการพิจารณาอีก ๒ ชั้น ซึ่งต่างกับระบบกฎหมายของประเทศอื่นๆ การอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงตามกฎหมายสหรัฐอเมริกาและฝรั่งเศสสามารถกระทำได้ ในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ ส่วนศาลฎีกาจะอุทธรณ์ ได้เฉพาะในปัญหาข้อกฎหมายเท่านั้น

จากข้อแตกต่างดังกล่าว กรณีที่ศาลฎีกาออกระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ว่าด้วยการไม่รับคดีซึ่งข้อกฎหมายหรือข้อเท็จจริงที่อุทธรณ์ฎีกา จะไม่เป็นสาระอันควรแก่การพิจารณาพิพากษา พ.ศ. ๒๕๕๑

จึงเป็นการจำกัดมิให้รับอุทธรณ์ฎีกาทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายโดยเมื่อพิจารณาการออกระเบียบที่ประชุมใหญ่ฯดังกล่าวแล้ว พบว่าอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนได้ เพราะไม่มีศาลสูงที่จะควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์หากคดีตัดสินมาโดยมิชอบด้วยกฎหมายแล้วหรือการดำเนินการในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมผิดพลาด จะไม่มีการตรวจสอบคำพิพากษาของศาลชั้นต้น และศาลอุทธรณ์โดยศาลสูงเลย ซึ่งทำให้ไม่อาจแก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าวได้ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งหมดล้วนแล้วมาจากการที่ระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา มิได้ผ่านการเห็นชอบโดยสภาผู้แทนราษฎร ทั้งที่เป็นการจำกัดสิทธิอุทธรณ์ฎีกา โดยไม่ให้คดีที่ไม่เป็นสาระสำคัญ ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกา อันเป็นการจำกัดสิทธิที่บุคคลพึงมี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงส่งผลกระทบต่อประชาชนในการใช้สิทธิอุทธรณ์ฎีกาและมีผลให้สถานะของระเบียบที่ประชุมใหญ่ฯ เป็นเพียงข้อกำหนดที่ใช้ในศาลฎีกาเท่านั้น ไม่มีสภาพบังคับเป็นการทั่วไป

๒. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

๒.๑ บทสรุป การออกกฎหมายที่จำกัดสิทธิอุทธรณ์ฎีกาของประชาชน ควรเป็นอำนาจของรัฐสภา ซึ่งเป็นการตรากฎหมายโดยฝ่ายนิติบัญญัติตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ดังนี้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของศาล เช่น ระเบียบศาลยุติธรรมต่างๆ จะต้องอยู่ภายในขอบเขตอำนาจของกฎหมายแม่บทที่ให้เพิ่มเติมรายละเอียดของกฎหมายนั้น จะใช้อำนาจดังกล่าว ออกกฎหมายให้มีสถานะเทียบเท่ากับอำนาจรัฐสภา หรือกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติมิได้

๒.๒ ข้อเสนอแนะ ให้มีการปรับปรุงแก้ไขระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาให้เป็นเพียงข้อกำหนดที่ใช้ภายในศาลฎีกา และนำมาบัญญัติเป็นกฎหมายโดย ฝ่ายนิติบัญญัติให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยทำเป็นพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้เพื่อแก้ไข ปัญหาในเรื่อง “ความขัดแย้งกันในบทบาทหน้าที่” ซึ่งศาลฎีกาใช้อำนาจหน้าที่ในทางตุลาการทับซ้อนอำนาจฝ่ายนิติบัญญัติ โดยเข้าไปแสดงบทบาทหน้าที่ที่อยู่ในอำนาจอธิปไตย ที่ต่างกันในขณะที่เดียวกัน ย่อมเป็นการต้องห้าม และในการแก้ปัญหาความล่าช้าในการพิจารณาคดีหรือปัญหาคดีล้นศาล การที่จะแก้ไขทำให้การพิจารณาคดีรวดเร็วขึ้น และไม่กระทบสิทธิของคู่ความในการอุทธรณ์ฎีกา จะกระทำได้อีกต่อเมื่อปฏิรูประบบศาลยุติธรรม โดยนำระบบการพิจารณาคดีของศาลสูงสุดแบบศาลทบทวนมาใช้ ที่กำหนดให้ศาลพิจารณาปัญหาข้อเท็จจริงแค่เพียง ๒ ชั้นศาลในศาลล่าง ศาลฎีกาจะทำหน้าที่เป็น “ศาลทบทวนข้อกฎหมาย” (Review Court) เท่านั้น คดีที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาจะลดลงเพราะไม่มีการฎีกา ปัญหาข้อเท็จจริง อันเป็นระบบที่ใช้กันเป็นสากล

*
รายงานสถิติคดีค้างมารับใหม่เสร็จไป ของศาลที่ราชอาณาจักร ประจำเดือน มกราคม - ธันวาคม พ.ศ. 2556

ศาล	คดีดั่งมา				คดีรับใหม่				คดีเสร็จไป				คดีค้างไป									
	แห่ง	อัมตะตาย	อาญา	ทหาร	รวม	แห่ง	อัมตะตาย	อาญา	ทหาร	รวม	แห่ง	อัมตะตาย	อาญา	ทหาร	รวม	ร้องขอ	พ้น	อัมตะตาย	อาญา	ทหาร	รวม	
																						คดีต่างไป
ศาลฎีกา																						
แผนกคดีแพ่ง	9,013	-	-	-	9,013	4,324	-	-	-	4,324	6,200	-	-	-	6,200	46.49	7,137	-	-	-	-	7,137
แผนกคดีเลือกตั้ง	3	-	-	-	3	1	-	-	-	1	3	-	-	-	3	75.00	1	-	-	-	-	1
แผนกคดีเยาวชนฯ	102	-	139	-	241	121	-	141	-	262	107	-	144	-	251	49.90	116	-	136	-	252	
แผนกคดีล้มละลาย	-	2,006	3	-	2,009	-	566	7	-	593	-	1,095	1	-	1,096	42.12	-	1,497	9	-	1,506	
แผนกคดีล้มละลาย (ฟื้นฟู)	-	230	-	-	230	-	88	-	-	88	-	39	-	-	39	12.26	-	279	-	-	279	
แผนกคดีทรัพย์สินฯ	431	-	112	-	543	118	-	109	-	227	226	-	134	-	360	46.75	323	-	87	-	410	
แผนกคดีภาษี	362	-	-	-	362	89	-	-	-	89	44	-	-	-	44	9.76	407	-	-	-	407	
แผนกคดีแรงงาน	2,927	-	-	-	2,927	3,123	-	-	-	3,123	2,303	-	-	-	2,303	38.07	3,747	-	-	-	3,747	
แผนกคดีอาญา	-	-	11,502	-	11,502	-	-	4,795	-	4,795	-	-	10,916	-	10,916	66.98	-	-	5,381	-	5,381	
แผนกคดีพาณิชย์	1,607	-	-	-	1,607	493	-	-	-	493	365	-	-	-	365	17.38	1,735	-	-	-	1,735	
แผนกคดีสิ่งแวดล้อม	52	-	516	-	568	10	-	276	-	286	6	-	269	-	275	32.20	56	-	523	-	579	
แผนกคดีอาญาทางการเมือง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
- คดีที่ขึ้นฟ้องต่อศาล	-	-	5	-	5	-	-	17	-	17	-	-	9	-	9	40.91	-	-	13	-	13	
- คดีที่ยื่นอุทธรณ์	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	
แผนกคดีผู้บริโภค	138	-	-	-	138	126	-	-	-	126	46	-	-	-	46	17.42	218	-	-	-	218	
ละเมิด	-	-	2	-	2	-	-	1	-	1	-	-	2	-	2	66.67	-	-	1	-	1	
รวมคดีของศาลฎีกา	14,635	2,236	12,279	-	28,150	8,405	674	5,347	-	14,426	9,300	1,134	11,475	-	21,909	50.28	13,740	1,776	6,151	-	21,667	

ที่มา : ศาลยุติธรรม ข้อมูล ณ วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๘

รายงานสถิติค่างมา รับใหม่ เสรีใจไป ของศาลทวารอาญาจักร ประจำเดือน มกราคม - ธันวาคม พ.ศ. 2556

ศาล	คดีค้างมา						คดีรับใหม่						คดีเสร็จไป						คดีค้างไป								
	แห่ง	ล้มละลาย	อาญา	ทหาร	รวม	แพ่ง	ล้มละลาย	อาญา	ทหาร	รวม	แพ่ง	ล้มละลาย	อาญา	ทหาร	รวม	ร้อยละ	แพ่ง	ล้มละลาย	อาญา	ทหาร	รวม	ร้อยละ	แพ่ง	ล้มละลาย	อาญา	ทหาร	รวม
ศาลอุทธรณ์	2,250	3	1,487	-	3,740	2,738	-	3,097	-	5,835	4,347	3	4,169	-	8,519	88.97	641	-	415	-	1,056		641	-	415	-	1,056
เขาวงกตและครอบครัว	51	-	38	-	89	72	-	38	-	110	110	-	65	-	175	87.94	13	-	11	-	24		13	-	11	-	24
ผู้บริโภคน (ก่อนแม่มีผู้บริโภคน)	624	-	-	-	624	1,186	-	-	-	1,186	1,471	-	-	-	1,471	81.27	339	-	-	-	339		339	-	-	-	339
ผู้บริโภคน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	82.35	1	-	-	-	3		1	-	-	-	3
สิ่งแวดล้อม	-	-	5	-	5	3	-	9	-	12	2	-	12	-	14		-	-	-	-		-	-	-	-	-	
เด็กเลี้ยง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-		-	-	-	-	-	
ยาเสพติด	-	-	8,791	-	8,791	-	14,701	-	14,701	-	-	-	16,269	-	16,269	69.25	-	-	-	-	7,223		-	-	-	-	7,223
รวม	2,925	3	10,321	-	13,249	3,999	-	17,845	-	21,844	5,930	3	20,515	-	26,448	75.37	994	-	7,651	-	8,645		994	-	7,651	-	8,645
ศาลอุทธรณ์ภาค 1	11	-	28	-	39	858	-	2,592	-	3,450	852	-	2,604	-	3,456	99.05	17	-	16	-	33		17	-	16	-	33
เขาวงกตและครอบครัว	1	-	-	-	1	41	-	74	-	115	41	-	74	-	115	99.14	1	-	-	-	1		1	-	-	-	1
ผู้บริโภคน (ก่อนแม่มีผู้บริโภคน)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-		-	-	-	-	-	
ผู้บริโภคน	10	-	-	-	10	545	-	-	-	545	546	-	-	-	546	98.38	9	-	-	-	9		9	-	-	-	9
สิ่งแวดล้อม	-	-	1	-	1	1	-	47	-	48	1	-	48	-	49	100.00	-	-	-	-	2		-	-	-	-	2
เด็กเลี้ยง	3	-	1	-	4	11	-	20	-	31	12	-	21	-	33	94.29	2	-	-	-	2		2	-	-	-	2
รวม	25	-	30	-	55	1,456	-	2,733	-	4,189	1,452	-	2,747	-	4,199	98.64	29	-	16	-	45		29	-	16	-	45
ศาลอุทธรณ์ภาค 2	88	-	185	-	273	576	-	1,963	-	2,539	568	-	1,981	-	2,549	90.65	96	-	167	-	263		96	-	167	-	263
เขาวงกตและครอบครัว	2	-	5	-	7	27	-	54	-	81	22	-	51	-	73	82.95	7	-	8	-	15		7	-	8	-	15
ผู้บริโภคน (ก่อนแม่มีผู้บริโภคน)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-		-	-	-	-	-	
ผู้บริโภคน	27	-	-	-	27	310	-	-	-	310	275	-	-	-	275	81.60	62	-	-	-	62		62	-	-	-	62
สิ่งแวดล้อม	-	-	12	-	12	11	-	68	-	79	9	-	71	-	80	87.91	2	-	-	-	11		2	-	-	-	11
เด็กเลี้ยง	3	-	-	-	3	19	-	-	-	19	12	-	-	-	12	54.55	10	-	-	-	10		10	-	-	-	10
รวม	120	-	202	-	322	943	-	2,085	-	3,028	886	-	2,103	-	2,989	89.22	177	-	184	-	361		177	-	184	-	361
ศาลอุทธรณ์ภาค 3	52	-	89	-	141	681	-	1,825	-	2,507	691	-	1,834	-	2,526	95.39	42	-	80	-	122		42	-	80	-	122
เขาวงกตและครอบครัว	3	-	5	-	8	27	-	102	-	129	25	-	98	-	123	89.78	5	-	9	-	14		5	-	9	-	14
ผู้บริโภคน (ก่อนแม่มีผู้บริโภคน)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-		-	-	-	-	-	
ผู้บริโภคน	71	-	-	-	71	383	-	-	-	383	378	-	-	-	378	83.26	76	-	-	-	76		76	-	-	-	76
สิ่งแวดล้อม	-	-	22	-	22	2	-	258	-	260	2	-	264	-	266	94.33	-	-	-	-	16		-	-	-	-	16
เด็กเลี้ยง	1	-	-	-	1	35	-	-	-	35	20	-	-	-	20	55.56	16	-	-	-	16		16	-	-	-	16
รวม	127	-	116	-	243	1,128	-	2,185	-	3,314	1,116	-	2,196	-	3,313	93.14	139	-	105	-	244		139	-	105	-	244

รายงานสถิติผู้ค้าส่งมา รับใหม่ เสร็จไป ของศาลทั่วยุทธศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556

ศาล	คดีค้างมา						คดีรับใหม่						คดีเสร็จไป						คดีส่งไป										
	แห่ง	ผู้ต้องหา	จำคุก	จำคุก	จำคุก	จำคุก	แห่ง	ผู้ต้องหา	จำคุก	จำคุก	จำคุก	จำคุก	แห่ง	ผู้ต้องหา	จำคุก	จำคุก	จำคุก	จำคุก	แห่ง	ผู้ต้องหา	จำคุก	จำคุก	จำคุก	แห่ง	ผู้ต้องหา	จำคุก	จำคุก	จำคุก	
																													รวม
ศาลอุทธรณ์ภาค 4 เยาวชนและครอบครัว ผู้บริโภคนอก(ก่อนแม่ไปผู้บริโภค) ผู้บริโภค สิ่งแวดล้อม เลือกตั้ง	77	-	76	-	153	636	-	1,764	-	2,420	589	-	1,641	-	2,230	86.67	-	219	124	-	-	-	-	219	-	-	-	-	343
	4	-	8	-	12	75	-	72	-	147	74	-	68	-	142	89.31	-	12	5	-	-	-	12	-	-	-	-	17	
	38	-	-	-	38	356	-	-	-	356	369	-	-	-	369	93.65	-	-	25	-	-	-	-	-	-	-	-	25	
	-	-	17	-	17	-	-	275	-	275	-	-	265	-	265	90.75	-	-	-	-	-	-	-	27	-	-	-	-	27
	2	-	-	-	2	24	-	-	-	24	16	-	-	-	16	61.54	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10
รวม	121	-	101	-	222	1,091	-	2,131	-	3,222	1,048	-	1,974	-	3,022	87.75	-	298	164	-	-	-	298	-	-	-	-	422	
ศาลอุทธรณ์ภาค 5 เยาวชนและครอบครัว ผู้บริโภคนอก(ก่อนแม่ไปผู้บริโภค) ผู้บริโภคนอก สิ่งแวดล้อม เลือกตั้ง	58	-	92	-	150	348	-	1,225	-	1,573	389	-	1,292	-	1,681	97.56	-	25	17	-	-	-	25	-	-	-	-	42	
	2	-	5	-	7	23	-	44	-	67	25	-	49	-	74	100.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	20	-	-	-	20	225	-	-	-	225	236	-	-	-	236	96.33	-	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	9	
	2	-	8	-	10	3	-	188	-	191	4	-	192	-	196	97.51	-	-	1	-	-	-	4	-	-	-	-	5	
	4	-	-	-	4	20	-	-	-	20	17	-	-	-	17	70.83	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	7	
รวม	86	-	105	-	191	619	-	1,457	-	2,076	671	-	1,533	-	2,204	97.22	-	29	34	-	-	-	29	-	-	-	-	63	
ศาลอุทธรณ์ภาค 6 เยาวชนและครอบครัว ผู้บริโภคนอก(ก่อนแม่ไปผู้บริโภค) ผู้บริโภคนอก สิ่งแวดล้อม เลือกตั้ง	92	-	140	-	232	411	-	1,541	-	1,952	456	-	1,578	-	2,034	93.13	-	103	47	-	-	-	103	-	-	-	-	150	
	2	-	3	-	5	13	-	52	-	65	13	-	48	-	61	87.14	-	7	2	-	-	-	7	-	-	-	9		
	21	-	-	-	21	277	-	-	-	277	275	-	-	-	275	92.28	-	-	23	-	-	-	-	-	-	-	-	23	
	-	-	10	-	10	1	-	147	-	148	1	-	151	-	152	96.20	-	-	-	-	-	-	6	-	-	-	-	6	
	5	-	-	-	5	19	-	-	-	19	13	-	-	-	13	54.17	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	11	
รวม	120	-	153	-	273	721	-	1,740	-	2,461	758	-	1,777	-	2,535	92.72	-	116	83	-	-	-	116	-	-	-	-	199	
ศาลอุทธรณ์ภาค 7 เยาวชนและครอบครัว ผู้บริโภคนอก(ก่อนแม่ไปผู้บริโภค) ผู้บริโภคนอก สิ่งแวดล้อม เลือกตั้ง	74	-	120	-	194	553	-	1,593	-	2,146	562	-	1,536	-	2,068	89.66	-	177	65	-	-	-	177	-	-	-	-	242	
	2	-	9	-	11	20	-	97	-	117	19	-	96	-	114	89.06	-	11	3	-	-	-	11	-	-	-	-	14	
	55	-	-	-	55	248	-	-	-	248	271	-	-	-	271	89.44	-	-	32	-	-	-	-	-	-	-	-	32	
	-	-	11	-	11	3	-	76	-	79	3	-	83	-	86	95.56	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4	
	1	-	-	-	1	10	-	-	-	10	4	-	-	-	4	36.36	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-	7	
รวม	132	-	140	-	272	834	-	1,766	-	2,600	859	-	1,714	-	2,573	89.59	-	192	107	-	-	-	192	-	-	-	-	299	

รายงานสถิติค้ำมา รับใหม่ เสร็จไป ของศาลทวิภาคีภาค ๘ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖

ศาล	คดีค้างมา						คดีรับใหม่						คดีเสร็จไป						
	อัยการ		ทนาย		รวม		อัยการ		ทนาย		รวม		อัยการ		ทนาย		รวม		
	แห่ง	อิมระชาย	แห่ง	อิมระชาย	แห่ง	อิมระชาย	แห่ง	อิมระชาย	แห่ง	อิมระชาย	แห่ง	อิมระชาย	แห่ง	อิมระชาย	แห่ง	อิมระชาย	แห่ง	อิมระชาย	
ศาลอุทธรณ์ภาค ๘	576	-	1,519	-	2,095	-	571	-	2,148	-	2,719	984	-	3,206	-	4,190	163	-	87.04
เขาค้อและนครราชสีมา	19	-	121	-	140	-	25	-	98	-	123	39	-	199	-	238	5	-	90.49
ผู้บริโภค(ก่อนมีผู้บริโภค)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ผู้บริโภค	100	-	-	-	100	-	173	-	-	-	173	236	-	-	-	236	37	-	86.45
สิ่งแวดล้อม	2	-	39	-	41	-	5	-	126	-	131	4	-	147	-	151	3	-	87.79
เคอติง	3	-	-	-	3	-	10	-	-	-	10	10	-	-	-	10	3	-	76.92
รวม	700	-	1,679	-	2,379	-	784	-	2,372	-	3,156	1,273	-	3,552	-	4,825	211	-	87.17
ศาลอุทธรณ์ภาค 9	-	-	1	-	1	-	252	-	1,522	-	1,774	252	-	1,521	-	1,773	-	-	99.89
เขาค้อและนครราชสีมา	-	-	-	-	-	-	6	-	79	-	85	6	-	79	-	85	-	-	100.00
ผู้บริโภค(ก่อนมีผู้บริโภค)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ผู้บริโภค	-	-	-	-	-	-	91	-	-	-	91	91	-	-	-	91	-	-	100.00
สิ่งแวดล้อม	-	-	-	-	-	-	4	-	46	-	50	4	-	46	-	50	-	-	100.00
เคอติง	-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	12	7	-	-	-	7	5	-	58.33
รวม	-	-	1	-	1	-	365	-	1,647	-	2,012	360	-	1,646	-	2,006	5	-	99.65

รวมคดีแพ่ง อัยการ ของศาลอุทธรณ์	3,278	3	3,737	-	7,018	-	7,624	1	19,280	-	26,915	9,680	4	21,362	-	31,056	1,212	-	1,665	-	2,877
รวมเขาค้อและนครราชสีมา	86	-	194	-	280	-	329	-	710	-	1,039	374	-	826	-	1,200	41	-	78	-	119
ผู้บริโภค(ก่อนมีผู้บริโภค)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ผู้บริโภค	966	-	-	-	966	-	3,794	-	-	-	3,794	4,148	-	-	-	4,148	612	-	-	-	612
รวมสิ่งแวดล้อมของอุทธรณ์	4	-	125	-	129	-	33	-	1,240	-	1,273	30	-	1,279	-	1,309	7	-	86	-	93
เคอติง	22	-	1	-	23	-	160	-	20	-	180	111	-	21	-	132	71	-	-	-	71
ยาเสพติด	-	-	8,791	-	8,791	-	-	-	14,701	-	14,701	-	-	16,269	-	16,269	-	-	7,223	-	7,223
รวมคดีอุทธรณ์	4,368	3	12,848	-	17,207	-	11,940	1	35,981	-	47,902	14,353	4	39,757	-	54,114	1,943	-	9,052	-	10,995
รวมคดีแพ่งและคดีอาญา	42,477	2,725	47,136	-	92,338	-	180,624	4,264	637,706	-	822,594	179,448	4,669	635,654	-	819,971	99,62	2,320	48,988	-	94,961
คดีผู้บริโภค	41,757	-	-	-	41,757	-	374,515	-	-	-	374,515	361,504	-	-	-	361,504	54,768	-	-	-	54,768
คดีสิ่งแวดล้อม	56	-	-	-	56	-	124	-	-	-	124	114	-	-	-	114	88	-	-	-	88
รวม	84,292	2,725	47,136	-	134,153	-	555,283	4,264	637,706	-	1,197,233	541,066	4,669	635,654	-	1,181,589	98,489	2,320	48,988	-	149,797

ส่วนแพ่ง

ส่วนอาญา

กลุ่มศาลแพ่ง

คดีแพ่ง

1. ขอบังคับคดี จำนวน 4,813 คดี
2. ขอสั่งการล้มเลิกหนี้สิน จำนวน 1,188 คดี
3. ละเมิด จำนวน 955 คดี
4. สัญญา จำนวน 749 คดี
5. ทรัพย์สิน จำนวน 678 คดี

คดีผู้บริโภค

1. สินค้าบกพร่อง / ทุจริต / ค่าประกัน จำนวน 4,570 คดี
2. เช่าซื้อ (รถยนต์) จำนวน 1,707 คดี
3. บัตรเครดิต จำนวน 975 คดี
4. เช่าทรัพย์สิน (อาคารทรัพย์สิน) จำนวน 614 คดี
5. กองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จำนวน 255 คดี

คดีสิ่งแวดล้อม

1. ขอสั่งห้ามหรือระงับการก่อสร้าง รั้วกั้น สุขภาพอนามัย ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างอื่น
ด้านมลพิษทางอากาศ จำนวน 2 คดี
2. ขอให้แก้ไขความเดือดร้อนรำคาญด้านอื่นๆ จำนวน 1 คดี
ขอสั่งห้ามหรือระงับการก่อสร้าง รั้วกั้น สุขภาพอนามัย ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างอื่น
ด้านมลพิษทางน้ำ จำนวน 1 คดี

กลุ่มศาลอาญา

คดีอาญา

1. พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ จำนวน 20,053 คดี
2. ลหุโทษ จำนวน 17,540 คดี
3. ความผิดต่อเจ้าพนักงานในการยุติธรรม จำนวน 4,835 คดี
4. ความผิดฐานลักทรัพย์ จำนวน 3,217 คดี
5. พ.ร.บ.จราจรทางบก จำนวน 2,223 คดี

กลุ่มศาลจังหวัด

คดีอาญา

1. พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ จำนวน 290,895 คดี
2. พ.ร.บ.จราจรทางบก จำนวน 104,841 คดี
3. พ.ร.บ.อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด จำนวน 37,851 คดี
4. พ.ร.บ.การพนัน จำนวน 31,740 คดี
5. พ.ร.บ.คนเข้าเมือง จำนวน 20,996 คดี

คดีแพ่ง

1. ขอบังคับคดี จำนวน 80,269 คดี
2. ละเมิด จำนวน 13,444 คดี
3. ยืม จำนวน 7,640 คดี
4. ทรัพย์สิน จำนวน 4,471 คดี
5. เช่าซื้อ จำนวน 4,132 คดี

คดีผู้บริโภค

1. สินค้าบกพร่อง / ทุจริต / ค่าประกัน จำนวน 115,121 คดี
2. กองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จำนวน 43,599 คดี
3. บัตรเครดิต จำนวน 38,948 คดี
4. เช่าซื้อ (รถยนต์) จำนวน 34,953 คดี
5. เช่าซื้อ (รถจักรยานยนต์) จำนวน 4,372 คดี

คดีสิ่งแวดล้อม

1. ขอให้ชดเชยมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่เสียไปด้านป่าไม้ จำนวน 65 คดี
2. ขอให้ชดเชยมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่เสียไปด้านสัตว์ป่า จำนวน 6 คดี
3. ขอให้คุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมของชุมชน
จำนวน 4 คดี
4. ขอให้แก้ไขความเดือดร้อนรำคาญด้านกลิ่น จำนวน 2 คดี
5. ขอให้ชดเชยมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่เสียไปด้านอื่น ๆ จำนวน 1 คดี

*

ที่มา : ศาลยุติธรรม ข้อมูล ณ วันที่ 28 มกราคม 2558

ประเภทคดีที่เข้าสู่การพิจารณาของศาลชั้นต้นที่วราขานาจักร
ประจำเดือนมกราคม-ธันวาคม พ.ศ. 2556

ส่วนแพ่ง

ส่วนอาญา

ศาลล้มละลายกลาง

คดีล้มละลาย(แพ่ง)

1. คำสั่งปิดคดี จำนวน 12,161 คดี
2. คำพิพากษาให้ล้มละลาย จำนวน 7,084 คดี
3. คำสั่งปลดล้มละลาย จำนวน 4,668 คดี
4. คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด จำนวน 1,874 คดี
5. คำสั่งยกเลิกการล้มละลาย (ม.35) จำนวน 959 คดี

คดีล้มละลาย(ฟื้นฟู)

1. คำสั่งยกคำร้องขอ จำนวน 16 คดี
2. คำสั่งฟื้นฟูกิจการ และตั้งผู้ทำแผน หรือผู้ทำแผนชั่วคราว (ถ้ามี) จำนวน 2 คดี
3. คำสั่งเห็นชอบด้วยแผน จำนวน 1 คดี
คำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ (ม.90/70) ให้ส่งคืนกิจการแก่ลูกหนี้ จำนวน 1 คดี

คดีล้มละลาย(อาญา)

1. ข้อโกงและเป็นลูกหนี้รับสินเชื่อจากผู้อื่นมีจำนวนตั้งแต่หนึ่งร้อยบาทขึ้นไปโดยมิได้แจ้งให้ผู้อื่น ทราบว่าตนถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด จำนวน 6 คดี
2. พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. 2483 ม.190/12(9) ม.90/84 ป.อาญา ม.83 มาตรา 92 จำนวน 4 คดี
3. พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. 2483 ม.190/12(9) ม.90/82 ม.90/88 ม.90/89 ป.อาญา ม.83 , 91 จำนวน 2 คดี
4. พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. 2483 ม.190/12(9) ม.90/82 ม.90/88 ม.90/89 ป.อาญา ม.83 , 90 , 91 จำนวน 1 คดี
รับสินเชื่อจากผู้อื่นมีจำนวนตั้งแต่หนึ่งร้อยบาทขึ้นไป โดยมิได้แจ้งให้ผู้อื่นทราบว่าตนถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด จำนวน 1 คดี

ศาลชั้นต้นที่วราขานาจักร

คดีแพ่ง

1. ขอดำเนินการมรดก จำนวน 85,083 คดี
2. ละเมิด จำนวน 22,992 คดี
3. ยืม จำนวน 11,288 คดี
4. รับช่วงสิทธิ จำนวน 6,753 คดี
5. ซื้อขาย จำนวน 6,322 คดี

คดีอาญา

1. พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ จำนวน 327,161 คดี
2. พ.ร.บ.จราจรทางบก จำนวน 170,299 คดี
3. พ.ร.บ.การพนัน จำนวน 54,931 คดี
4. พ.ร.บ.อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน ฯลฯ จำนวน 42,221 คดี
5. ลหุโทษ จำนวน 29,144 คดี

คดีผู้บริโภค

1. สินเชื่อบุคคล / กู้ยืม / ค่าประกัน จำนวน 184,792 คดี
2. บัตรเครดิต จำนวน 74,145 คดี
3. กองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จำนวน 64,468 คดี
4. เช่าซื้อ (รถยนต์) จำนวน 43,486 คดี
5. เช่าซื้อ (รถจักรยานยนต์) จำนวน 7,091 คดี

คดีสิ่งแวดล้อม

1. ขอให้ชดใช้มูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่เสียไปด้านป่าไม้ จำนวน 80 คดี
2. ขอให้ชดใช้มูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่เสียไปด้านอื่นๆ จำนวน 9 คดี
3. ขอให้ชดใช้มูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่เสียไปด้านสัตว์ป่า จำนวน 6 คดี
4. ขอให้คุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมของชุมชน จำนวน 4 คดี
ขอให้แก้ไขความเดือดร้อนรำคาญด้านอื่นๆ จำนวน 4 คดี
5. ขอให้แก้ไขความเดือดร้อนรำคาญด้านกลิ่น จำนวน 2 คดี
ขอค่าเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพอนามัย ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างอื่น
ด้านมลพิษทางอากาศ จำนวน 2 คดี

แผนกคดีแพ่ง

คดีแพ่ง

1. ละเมิด จำนวน 1,691 คดี
2. ขับไล่ จำนวน 1,137 คดี
3. ที่ดิน จำนวน 1,049 คดี
4. ยืม จำนวน 734 คดี
5. ซื้อขาย จำนวน 512 คดี

แผนกคดีอาญา

คดีอาญา

1. พ.ร.บ.อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน ฆาต จำนวน 4,285 คดี
2. ความผิดฐานลักทรัพย์ จำนวน 3,182 คดี
3. ความผิดต่อชีวิต จำนวน 2,780 คดี
4. ลหุโทษ จำนวน 2,624 คดี
5. พ.ร.บ.จราจรทางบก จำนวน 1,295 คดี

แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

คดีเยาวชน(แพ่ง)

1. ฟ้องหย่า จำนวน 93 คดี
2. ฟ้องขอแบ่งสินสมรส จำนวน 60 คดี
3. การร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้เยาว์เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ จำนวน 46 คดี
4. ฟ้องขอให้บิดาหรือมารดา จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูให้การศึกษา ตามสมควร จำนวน 21 คดี
5. ฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูระหว่างบิดามารดาและบุตร จำนวน 18 คดี

คดีเยาวชน(อาญา)

1. ความผิดต่อชีวิต จำนวน 219 คดี
2. พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ จำนวน 203 คดี
3. พ.ร.บ.อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน ฆาต จำนวน 142 คดี
4. ลหุโทษ จำนวน 123 คดี
5. ความผิดต่อร่างกาย จำนวน 62 คดี

แผนกคดีสิ่งแวดล้อม

คดีสิ่งแวดล้อม(แพ่ง)

1. ขอให้แก้ไขความเดือดร้อนรำคาญด้านอื่นๆ จำนวน 8 คดี
2. ขอให้ชดเชยมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่เสียไปด้านป่าไม้ ขอให้ชดเชยมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่เสียไปด้านอื่นๆ ขอค่าเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพอนามัย ทรัพย์สิน จำนวน 2 คดี
3. ขอให้คุ้มครองรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมของชุมชน จำนวน 1 คดี

คดีสิ่งแวดล้อม(อาญา)

1. พ.ร.บ.ป่าไม้ จำนวน 1,000 คดี
2. พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 512 คดี
3. พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ จำนวน 189 คดี
4. พ.ร.บ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า จำนวน 159 คดี
5. พ.ร.บ.การประมง พ.ศ. 2540 จำนวน 41 คดี

แผนกคดีผู้บริโภค

คดีผู้บริโภค(แพ่ง)

1. สินเชื่อบุคคล / กู้ยืม / ค่าประกัน จำนวน 2,134 คดี
2. เช่าซื้อ (รถยนต์) จำนวน 1,020 คดี
3. ประกันวินาศภัย จำนวน 319 คดี
4. บริการสาธารณสุขและความงาม (สถานพยาบาล) จำนวน 226 คดี
5. เช่าซื้อ (อื่นๆ) จำนวน 216 คดี

คดีผู้บริโภค(อาญา)

(ไม่มีคดี)

แผนกคดีเลือกตั้ง

คดีเลือกตั้ง(แพ่ง)

1. พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 จำนวน 118 คดี
2. ขอให้เพิกถอนการเลือกตั้งและจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ จำนวน 28 คดี
3. ขอให้เพิกถอนการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ จำนวน 12 คดี
4. ขอให้รับสมัครและให้เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง จำนวน 3 คดี

คดีเลือกตั้ง(อาญา)

1. พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 จำนวน 17 คดี

แผนกคดีแพ่ง

คดีแพ่ง

1. ที่ดิน จำนวน 747 คดี
2. ละเมิด จำนวน 744 คดี
3. ขับไล่ จำนวน 644 คดี
4. ยืม จำนวน 587 คดี
5. จำนอง จำนวน 427 คดี

แผนกคดีเลือกตั้ง

คดีเลือกตั้ง(แพ่ง)

(ไม่มีคดี)

แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว

คดีเยาวชน(แพ่ง)

1. พ้องหย่า จำนวน 37 คดี
 2. พ้องขอแบ่งสินสมรส จำนวน 29 คดี
 3. พ้องขอให้ศาลพิพากษาว่าอำนาจปกครองบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะอยู่กับบิดาหรือมารดา จำนวน 13 คดี
 4. พ้องขอให้บิดาหรือมารดา จ่ายค่าอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษา ตามสมควรแก่บุตร จำนวน 11 คดี
 5. การร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้เยาว์เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ จำนวน 7 คดี
- ร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งให้ผู้ร้องของจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตร จำนวน 7 คดี

คดีเยาวชน(อาญา)

1. ความผิดต่อชีวิต จำนวน 83 คดี
2. ลหุโทษ จำนวน 69 คดี
3. พ.ร.บ.อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน ฯลฯ จำนวน 51 คดี
4. พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ จำนวน 18 คดี
5. ความผิดฐานลักทรัพย์ จำนวน 14 คดี

แผนกคดีล้มละลาย

คดีล้มละลาย(แพ่ง)

1. คำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด จำนวน 313 คดี
2. คำพิพากษายกฟ้อง จำนวน 255 คดี
3. คำพิพากษาให้ล้มละลาย จำนวน 32 คดี
4. คำสั่งปลดล้มละลาย จำนวน 2 คดี

คดีล้มละลาย(อาญา)

1. พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ. 2483 จำนวน 1 คดี

คดีล้มละลาย(ฟื้นฟู)

1. คำสั่งฟื้นฟูกิจการ และตั้งผู้ทำแผน หรือผู้ทำแผนชั่วคราว(ถ้ามี)/ยกคำร้อง จำนวน 82 คดี
2. คำสั่งเพิกถอนนิติกรรมอื่นๆ จำนวน 8 คดี
3. คำสั่งให้ปิดคดี จำนวน 1 คดี

แผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญา

คดีทรัพย์สิน(แพ่ง)

1. รับขนทางทะเล จำนวน 26 คดี
 2. คดีการค้าระหว่างประเทศ อื่นๆ จำนวน 17 คดี
 3. ละเมิดเครื่องหมายการค้า จำนวน 12 คดี
- สัญญาซื้อขายระหว่างประเทศ จำนวน 12 คดี
4. เพิกถอนคำวินิจฉัยคณะกรรมการเครื่องหมายการค้าจำนวน 10 คดี
 - สัญญาทรัพย์สินอื่น สัญญาเช่ารถออฟโรด จำนวน 10 คดี
 - สัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิ จำนวน 8 คดี

คดีทรัพย์สิน(อาญา)

1. ละเมิดงานลิขสิทธิ์ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง จำนวน 39 คดี
2. จำหน่าย และมีไว้เพื่อจำหน่ายงานละเมิดลิขสิทธิ์ จำนวน 20 คดี
3. ปลอมแปลงเครื่องหมายการค้า จำนวน 18 คดี
4. ความผิดเกี่ยวกับการค้า ม.271 - ม.275 จำนวน 10 คดี
5. นำเข้า จำหน่ายและมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งสินค้า จำนวน 5 คดี

แผนกคดีภาษีอากร

คดีภาษีอากร

1. ภาษีมูลค่าเพิ่ม จำนวน 25 คดี
2. พ.ร.บ.ภาษีโรงเรือนและที่ดิน จำนวน 19 คดี
3. พ.ร.บ.ศุลกากร จำนวน 18 คดี
4. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จำนวน 14 คดี
5. ภาษีเงินได้นิติบุคคล จำนวน 10 คดี

แผนกคดีแรงงาน

คดีแรงงาน

1. ขอให้จ่ายค่าล่วงเวลา จำนวน 1,311 คดี
2. ขอให้จ่ายค่าทำงานในวันหยุด จำนวน 1,240 คดี
ขอให้จ่ายค่าล่วงเวลาในวันหยุด จำนวน 1,240 คดี
3. ขอให้จ่ายค่าเสียหายเนื่องจากผิดสัญญาจ้าง จำนวน 1,187 คดี
4. ขอให้จ่ายค่าจ้างให้ถูกต้องและตามกำหนดเวลา จำนวน 630 คดี
5. ขอให้รับกลับเข้าทำงานและหรือให้จ่ายค่าเสียหายกรณีเลิกจ้างไม่เป็นธรรม จำนวน 611 คดี

แผนกคดีอาญา

คดีอาญา

1. ความผิดต่อชีวิต จำนวน 1,442 คดี
2. พ.ร.บ.อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน ฆาต จำนวน 1,247 คดี
3. ทรัพย์ จำนวน 1,182 คดี
4. ความผิดฐานลักทรัพย์ จำนวน 566 คดี
5. พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ จำนวน 340 คดี

แผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจ

คดีพาณิชย์และเศรษฐกิจ

1. ประกันวินาศภัย , ประกันภัยค้ำจุน จำนวน 292 คดี
2. เช่าซื้อ จำนวน 35 คดี
3. บริษัท จำนวน 33 คดี
4. บัญชีเดบิตเครดิต จำนวน 29 คดี
5. หุ้นส่วน จำนวน 19 คดี

แผนกคดีสิ่งแวดลอม

คดีสิ่งแวดล้อม(แพ่ง)

1. ขอให้ชดใช้มูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่เสียไปด้านอื่นๆ

คดีสิ่งแวดล้อม(อาญา)

1. พ.ร.บ.ป่าไม้ จำนวน 245 คดี
2. พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน 134 คดี
3. พ.ร.บ.สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า จำนวน 28 คดี
4. พ.ร.บ.อุทยานแห่งชาติ จำนวน 23 คดี
5. พ.ร.บ.การประมง พ.ศ. 2540 จำนวน 8 คดี

แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

คดีนักการเมือง(แพ่ง)

1. จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบหรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จำนวน 3 คดี

คดีนักการเมือง(อาญา)

1. จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบหรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จำนวน 15 คดี
2. ขอให้แต่งตั้งผู้ใดส่วนอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และมาตรา 276 จำนวน 1 คดี
ความผิดทางอาญา จำนวน 1 คดี

ประเภทคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณาสูงสุด 5 อันดับแรกของศาลฎีกา

ประจำเดือนมกราคม-ธันวาคม พ.ศ. 2556

ส่วนแพ่ง

ส่วนอาญา

แผนกคดีผู้บริโภค

คดีผู้บริโภค(แพ่ง)

คดีผู้บริโภค(อาญา)

(ไม่มีคดี)

1. ลินเชื่อบุคคล / ภูมิม / ค้ำประกัน จำนวน 60 คดี
2. ซื้อขาย (อาคารชุด) จำนวน 31 คดี
3. เช่าซื้อ (รถยนต์) จำนวน 9 คดี
4. ซื้อขาย (ที่ดินเปล่า) จำนวน 7 คดี
5. ประกันวินาศภัย จำนวน 5 คดี

ภาคผนวก

- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
(เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีการแก้ไข)
- หนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๘
เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา)
กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
(เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีการแก้ไข)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ภาค ๑
บททั่วไปลักษณะ ๑
บทวิเคราะห์ศัพท์

มาตรา ๑ ในประมวลกฎหมายนี้ ถ้าข้อความมิได้แสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น

(๑) “ศาล” หมายความว่า ศาลยุติธรรมหรือผู้พิพากษาที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่ง

(๒) “คดี” หมายความว่า กระบวนพิจารณานับตั้งแต่เสนอคำฟ้องต่อศาลเพื่อขอให้รับรอง คุ้มครองบังคับตามหรือเพื่อการใช้ซึ่งสิทธิหรือหน้าที่

(๓) “คำฟ้อง” หมายความว่า กระบวนพิจารณาใด ๆ ที่โจทก์ได้เสนอข้อหาต่อศาลไม่ว่าจะได้เสนอด้วยวาจาหรือทำเป็นหนังสือ ไม่ว่าจะได้เสนอต่อศาลชั้นต้น หรือชั้นอุทธรณ์หรือฎีกาไม่ว่าจะได้เสนอในขณะที่เริ่มคดีโดยคำฟ้องหรือคำร้องขอหรือเสนอในภายหลังโดยคำฟ้องเพิ่มเติมหรือแก้ไข หรือฟ้องแย้งหรือโดยสอดเข้ามาในคดีไม่ว่าด้วยสมัครใจ หรือถูกบังคับ หรือโดยมีคำขอให้พิจารณาใหม่

(๔) “คำให้การ” หมายความว่า กระบวนพิจารณาใด ๆ ซึ่งคู่ความฝ่ายหนึ่งยกข้อต่อสู้เป็นข้อแก้คำฟ้องตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้ นอกจากคำแถลงการณ์

(๕) “คำคู่ความ” หมายความว่า บรรดาคำฟ้อง คำให้การหรือคำร้องทั้งหลายที่ยื่นต่อศาลเพื่อตั้งประเด็นระหว่างคู่ความ

(๖) “คำแถลงการณ์” หมายความว่า คำแถลงด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือ ซึ่งคู่ความฝ่ายหนึ่งกระทำหรือยื่นต่อศาล ด้วยมุ่งหมายที่จะเสนอความเห็นต่อศาลในข้อความในประเด็นที่ได้ยกขึ้นอ้างในคำคู่ความหรือในปัญหาข้อใดที่ศาลจะพึงมีคำสั่งหรือคำพิพากษา ซึ่งในข้อเหล่านี้คู่ความฝ่ายนั้นเพียงแต่แสดง หรือกล่าวทบทวนหรือยืนยันหรืออธิบายข้อความแห่งคำพยานหลักฐาน และปัญหาข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงทั้งปวง คำแถลงการณ์อาจรวมอยู่ในคำคู่ความ

(๗) “กระบวนพิจารณา” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้อันเกี่ยวข้องกับคดีซึ่งได้กระทำไปโดยคู่ความในคดีนั้นหรือโดยศาล หรือตามคำสั่งของศาลไม่ว่าการนั้นจะเป็นโดยคู่ความฝ่ายใดทำต่อศาลหรือต่อคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง หรือศาลทำต่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทุกฝ่าย และรวมถึงการส่งคำคู่ความและเอกสารอื่น ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้

(๘) “การพิจารณา” หมายความว่า กระบวนพิจารณาทั้งหมดในศาลใดศาลหนึ่งก่อนศาลนั้นชี้ขาดตัดสินหรือจำหน่ายคดีโดยคำพิพากษาหรือคำสั่ง

(๙) “การนั่งพิจารณา” หมายความว่า การที่ศาลออกนั่งเกี่ยวกับการพิจารณาคดี

หรือคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้กลฉ้อฉล

(๒) เมื่อคำสั่งหรือคำพิพากษานั้นฝ่าฝืนต่อบทกฎหมายอันเกี่ยวข้องด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน

(๓) เมื่อคำพิพากษานั้นไม่ตรงกับคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ

ภาค ๓
อุทธรณ์และฎีกา

ลักษณะ ๑
อุทธรณ์

มาตรา ๒๒๓ ภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตรา ๑๓๘, ๑๖๘, ๑๘๘ และ ๒๒๒ และในลักษณะนี้ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นนั้น ให้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ เว้นแต่คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นจะได้บัญญัติไว้ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๒๒๓ ทวิ^{๑๕๖} ในกรณีที่มีการอุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย ผู้อุทธรณ์อาจขออนุญาตยื่นอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลฎีกา โดยทำเป็นคำร้องมาพร้อมคำฟ้องอุทธรณ์ เมื่อศาลชั้นต้นซึ่งมีคำพิพากษาหรือคำสั่งได้สั่งรับอุทธรณ์และส่งสำเนาคำฟ้องอุทธรณ์และคำร้องแก้จำเลยอุทธรณ์แล้ว หากไม่มีคู่ความอื่นยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ตามมาตรา ๒๒๓ และจำเลยอุทธรณ์มิได้คัดค้านคำร้องดังกล่าวต่อศาลภายในกำหนดเวลายื่นคำแก้อุทธรณ์และศาลชั้นต้นเห็นว่าเป็นการอุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย ให้ส่งอนุญาตให้ผู้อุทธรณ์ยื่นอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลฎีกาได้มีฉะนั้นให้สั่งยกคำร้อง ในกรณีที่ศาลชั้นต้นสั่งยกคำร้อง ให้ถือว่าอุทธรณ์เช่นว่านั้นได้ยื่นต่อศาลอุทธรณ์ตามมาตรา ๒๒๓ คำสั่งของศาลชั้นต้นที่อนุญาตหรือยกคำร้องในกรณีนี้ให้เป็นที่สุด เว้นแต่ในกรณีที่ศาลชั้นต้นสั่งยกคำร้องเพราะเห็นว่าเป็นการอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง ผู้อุทธรณ์อาจอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นไปยังศาลฎีกาภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ศาลชั้นต้นได้มีคำสั่ง

ถ้าศาลฎีกาเห็นว่าอุทธรณ์ตามวิธีการในวรรคหนึ่งเป็นอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริง ให้ศาลฎีกาส่งสำนวนไปให้ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยชี้ขาดต่อไป

มาตรา ๒๒๔^{๑๕๗} ในคดีที่ราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในชั้นอุทธรณ์ไม่เกินห้าหมื่นบาทหรือไม่เกินจำนวนที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ห้ามมิให้คู่ความอุทธรณ์ในข้อเท็จจริง เว้นแต่ผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีนั้นในศาลชั้นต้นได้ทำความเห็นแย้งไว้หรือได้รับรองว่ามีเหตุอันควรอุทธรณ์ได้ หรือถ้าไม่มีความเห็นแย้งหรือคำรับรองเช่นว่านี้ต้องได้รับอนุญาตให้อุทธรณ์

^{๑๕๖} มาตรา ๒๒๓ ทวิ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๓๔ -

^{๑๕๗} มาตรา ๒๒๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๓๔

ศาลชั้นต้นเสีย และพิพากษาในปัญหาเหล่านั้นใหม่

(๔) ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่า คำวินิจฉัยของศาลชั้นต้นถูกต้องแต่บางส่วน และผิดบางส่วน ก็ให้แก้คำพิพากษาศาลชั้นต้นไปตามนั้น โดยพิพากษายืนบางส่วน กลับบางส่วน และมีคำพิพากษาใหม่แทนส่วนที่กลับนั้น

มาตรา ๒๔๓^{๑๖๘} ให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) เมื่อคดีปรากฏเหตุที่มีได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยคำพิพากษาและคำสั่ง และศาลอุทธรณ์เห็นว่า มีเหตุอันสมควร ก็ให้ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยกคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้นนั้นเสีย แล้วส่งสำนวนคืนไปยังศาลชั้นต้นเพื่อให้พิพากษาหรือมีคำสั่งใหม่ ในกรณีเช่นนี้ศาลชั้นต้นอาจประกอบด้วยผู้พิพากษาอื่นนอกจากที่ได้พิพากษาหรือมีคำสั่งมาแล้ว และคำพิพากษาหรือคำสั่งใหม่นี้อาจวินิจฉัยชี้ขาดคดีเป็นอย่างอื่นนอกจากคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ถูกยกได้

(๒) เมื่อคดีปรากฏเหตุที่มีได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการพิจารณาหรือมีเหตุที่ศาลได้ปฏิเสธไม่สืบพยานตามที่ผู้อุทธรณ์ร้องขอ และศาลอุทธรณ์เห็นว่า มีเหตุอันสมควร ก็ให้ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยกคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้นนั้นแล้วกำหนดให้ศาลชั้นต้นซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาคณะเดิมหรือผู้พิพากษาอื่น หรือศาลชั้นต้นอื่นใดตามที่ศาลอุทธรณ์จะเห็นสมควร พิจารณาคดีนั้นใหม่ทั้งหมดหรือบางส่วน และพิพากษาหรือมีคำสั่งใหม่

(๓) ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์จำต้องถือตามข้อเท็จจริงของศาลชั้นต้น ถ้าปรากฏว่า

(ก) การที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยข้อเท็จจริงนั้นผิดต่อกฎหมาย ศาลอุทธรณ์อาจฟังข้อเท็จจริงใหม่แทนข้อเท็จจริงของศาลชั้นต้น แล้วมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีไปตามนั้น หรือ

(ข) ข้อเท็จจริงที่ศาลชั้นต้นฟังมาไม่พอแก่การวินิจฉัยข้อกฎหมาย ศาลอุทธรณ์อาจทำคำสั่งให้ยกคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้นนั้นเสีย แล้วกำหนดให้ศาลชั้นต้นซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาคณะเดิม หรือผู้พิพากษาอื่น หรือศาลชั้นต้นอื่นใด ตามที่ศาลอุทธรณ์เห็นสมควร พิจารณาคดีนั้นใหม่ทั้งหมดหรือบางส่วน โดยดำเนินตามคำชี้ขาดของศาลอุทธรณ์แล้วมีคำพิพากษาหรือคำสั่งวินิจฉัยชี้ขาดคดีไปตามรูปความ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะปรากฏจากการอุทธรณ์หรือไม่

ในคดีทั้งปวงที่ศาลชั้นต้นได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งใหม่ตามมาตรานี้ คู่ความขอขบที่จะอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งใหม่เช่นว่านี้ไปยังศาลอุทธรณ์ได้ตามบทบัญญัติแห่งลักษณะนี้

มาตรา ๒๔๔ ศาลอุทธรณ์จะอ่านคำพิพากษานั้นเอง หรือจะส่งไปให้ศาลชั้นต้นอ่านก็ได้ ในกรณีเหล่านี้ให้ศาลที่อ่านคำพิพากษามีคำสั่งกำหนดวันอ่านส่งให้แก่คู่ความอุทธรณ์ทุกฝ่าย

มาตรา ๒๔๕ คำพิพากษาหรือคำสั่งชั้นอุทธรณ์ให้มีผลเฉพาะระหว่างคู่ความชั้นอุทธรณ์ เว้นแต่ในกรณีต่อไปนี้

(๑) ถ้าคำพิพากษาหรือคำสั่งที่อุทธรณ์นั้นเกี่ยวกับการชำระหนี้อันไม่อาจแบ่งแยกได้ และคู่ความแต่บางฝ่ายเป็นผู้อุทธรณ์ซึ่งทำให้คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นมีผลเป็นที่สุดระหว่างคู่ความอื่น ๆ ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่าควรกลับคำพิพากษาหรือคำสั่งที่อุทธรณ์ ให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจชี้ขาดว่า

^{๑๖๘} มาตรา ๒๔๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๙

คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์ ให้มีผลระหว่างคู่ความทุกฝ่ายในคดีในศาลชั้นต้นด้วย

(๒) ถ้าได้มีการอนุญาตให้ผู้ร้องสอดเข้ามาในคดีแทนคู่ความฝ่ายใด คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ย่อมมีผลบังคับแก่คู่ความฝ่ายนั้นด้วย

มาตรา ๒๔๖ เว้นแต่ที่ได้บัญญัติไว้ดังกล่าวมาข้างต้น บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการพิจารณาและการชี้ขาดตัดสินคดีในศาลชั้นต้นนั้น ให้ใช้บังคับแก่การพิจารณาและการชี้ขาดตัดสินคดีในชั้นอุทธรณ์ได้โดยอนุโลม

ลักษณะ ๒

ฎีกา

มาตรา ๒๔๗^{๑๖๙} ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์ได้พิพากษาหรือมีคำสั่งในชั้นอุทธรณ์แล้วนั้น ให้ยื่นฎีกาได้ภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลอุทธรณ์นั้นและภายใต้บังคับบทบัญญัติที่ตามมาตราต่อไปกับกฎหมายอื่นว่าด้วยการฎีกาให้นำบทบัญญัติในลักษณะ ๑ ว่าด้วยอุทธรณ์มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๒๔๘^{๑๗๐} ในคดีที่ราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในชั้นฎีกาไม่เกินสองแสนบาทหรือไม่เกินจำนวนที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ห้ามมิให้คู่ความฎีกาในข้อเท็จจริง เว้นแต่ผู้พิพากษาที่ได้นั่งพิจารณาคดีนั้นในศาลอุทธรณ์ได้มีความเห็นแย้งหรือผู้พิพากษาที่ได้นั่งพิจารณาคดีในศาลชั้นต้นก็ดี ศาลอุทธรณ์ก็ดี ได้รับรองไว้หรือรับรองในเวลาตรวจฎีกาว่ามีเหตุสมควรที่จะฎีกาได้ ถ้าไม่มีความเห็นแย้งหรือคำรับรองเช่นว่านี้ ต้องได้รับอนุญาตให้ฎีกาเป็นหนังสือจากอธิบดีผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับในคดีเกี่ยวกับสิทธิแห่งสภาพบุคคลหรือสิทธิในครอบครัว และคดีฟ้องขอให้ปลดเปลื้องทุกข์อันไม่อาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ เว้นแต่ในคดีฟ้องขับไล่บุคคลใด ๆ ออกจากอสังหาริมทรัพย์อันมีค่าเช่าหรืออาจให้เช่าได้ในขณะยื่นคำฟ้องไม่เกินเดือนละหนึ่งหมื่นบาทหรือไม่เกินจำนวนที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

คดีเกี่ยวกับการบังคับวงศัญัติทั้งหลายและบริวารของผู้ถูกฟ้องขับไล่ ซึ่งอยู่บนอสังหาริมทรัพย์ซึ่งคู่ความในคดีฟ้องขับไล่ต้องห้ามฎีกาข้อเท็จจริงตามวรรคสอง ถ้าศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลชั้นต้น หรือเพียงแต่แก้ไขเล็กน้อย ไม่ว่าศาลจะฟังว่าบุคคลดังกล่าวสามารถแสดงอำนาจพิเศษให้ศาลเห็นได้หรือไม่ ห้ามมิให้ฎีกาในข้อเท็จจริง เว้นแต่จะมีความเห็นแย้งหรือคำรับรอง หรือหนังสืออนุญาตให้ฎีกาตามที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง

การขอให้ผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์รับรองว่า มีเหตุสมควรที่จะฎีกาได้ ให้ผู้ฎีกายื่นคำร้องถึงผู้พิพากษานั้นพร้อมกับคำฟ้องฎีกาต่อศาลชั้นต้น เมื่อศาลได้

^{๑๖๙} มาตรา ๒๔๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๙

^{๑๗๐} มาตรา ๒๔๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๓๔

รับคำร้องเช่นนั้น ให้ส่งคำร้องพร้อมด้วยสำนวนความไปยังผู้พิพากษาดังกล่าวเพื่อพิจารณารับรอง

มาตรา ๒๔๙^{๑๗๑} ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่จะยกขึ้นอ้างในการยื่นฎีกานั้น คู่ความจะต้องกล่าวไว้โดยชัดแจ้งในฎีกา และต้องเป็นข้อที่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้น และศาลอุทธรณ์ ทั้งจะเป็นสาระแก่คดีอันควรได้รับการวินิจฉัยด้วย การวินิจฉัยว่าข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่เป็นสาระแก่คดีข้อใดไม่ควรได้รับการวินิจฉัยจากศาลฎีกา ให้กระทำโดยความเห็นชอบของรองประธานศาลฎีกาซึ่งประธานศาลฎีกามอบหมาย แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงอำนาจของประธานศาลฎีกา ตามมาตรา ๑๔๐ วรรคสอง

ถ้าคู่ความฝ่ายใดมิได้ยกปัญหาข้อใดอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ขึ้นกล่าวในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์หรือคู่ความฝ่ายใดไม่สามารถยกปัญหาข้อกฎหมายใด ๆ ขึ้นกล่าวในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ เพราะพฤติการณ์ไม่เปิดช่องให้กระทำได้ หรือเพราะเหตุเป็นเรื่องที่ไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติว่าด้วยกระบวนการพิจารณาชั้นฎีกา คู่ความที่เกี่ยวข้องย่อมมีสิทธิที่จะยกขึ้นอ้างซึ่งปัญหาเช่นนั้นได้

มาตรา ๒๕๐^{๑๗๒} (ยกเลิก)

มาตรา ๒๕๑ ถ้าคู่ความซึ่งแพ้คดีในศาลชั้นต้นได้อุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ได้พิพากษากลับให้ตนชนะในข้อสาระสำคัญอย่างใดอย่างหนึ่ง คู่ความฝ่ายนั้นจะยื่นคำขอต่อศาลชั้นต้นให้ถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือคืนเงินจำนวนที่วางไว้ต่อศาลในข้อนั้น ๆ ก็ได้

มาตรา ๒๕๒ ถ้าคู่ความยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งที่ไม่ยอมรับฎีกา ให้ศาลชั้นต้นส่งคำร้องเช่นนั้นไปยังศาลฎีกาพร้อมกับฎีกาและคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีของศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ ถ้าศาลฎีกาเห็นจำเป็นจะต้องตรวจสอบ ให้มีคำสั่งให้ศาลล่างส่งสำนวนนั้นไปยังศาลฎีกา

ภาค ๔

วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาและการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง

ลักษณะ ๑

วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษา

หมวด ๑

หลักทั่วไป

^{๑๗๑} มาตรา ๒๔๙ แก้ไขเพิ่มเติมเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๓๔

^{๑๗๒} มาตรา ๒๕๐ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๙

ร่าง
พระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา)
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

(๗)

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่
สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เลขรับ..... ๙๙๐
วันที่..... ๒๕ ม.ค. ๒๕๕๘
เวลา..... ๑๐.๓๕ น.

ที่ นร ๐๕๐๓/๒๕๕๘

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๖ มกราคม ๒๕๕๘

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา)

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา) ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นเรื่องด่วน

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเป็นเรื่องด่วนต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)
นายกรัฐมนตรี

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๙๓ / ๒๕๕๘ วันที่ ๒๕ ม.ค. ๒๕๕๘
เวลา ๑๔.๐๗ น. ส่ง พ.ร.น.
สำนักการประชุม

กลุ่มงานพระราชบัญญัติ
รับที่ ๕ / ๒๕๕๘
วันที่ ๒๕ / ๑.๑ / ๒๕๕๘
เวลา ๑๔.๒๓ น.

สำนักการประชุม

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๔ (อมราลักษณ์)
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ...)

พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) ยกเลิกการขออนุญาตยื่นอุทธรณ์เฉพาะในปัญหาข้อกฎหมายโดยตรงต่อศาลฎีกา (ยกเลิกมาตรา ๒๒๓ ทวิ)
- (๒) กำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด (เพิ่มมาตรา ๒๔๔/๑)
- (๓) กำหนดให้การฎีกากระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๔๗)
- (๔) กำหนดให้มีองค์คณะผู้พิจารณาคำร้องขออนุญาตฎีกา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๔๘)
- (๕) กำหนดเหตุที่ศาลฎีกาจะอนุญาตให้ฎีกาต่อศาลฎีกา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๔๙)
- (๖) กำหนดให้การยื่นคำร้องขออนุญาตฎีกา การพิจารณาวินิจฉัยและระยะเวลาในการพิจารณาคำร้องขออนุญาตฎีกา รวมทั้งการตรวจรับฎีกา การแก้ฎีกา การพิจารณา และการพิพากษาคดี รวมทั้งการสั่งคืนค่าฤชาธรรมเนียม เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา (เพิ่มมาตรา ๒๕๐ และแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒)

เหตุผล

โดยที่บทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในส่วนการฎีกา ไม่สามารถถ่วงดุลองคคติที่ไม่เป็นสาระอันควรแก่การวินิจฉัยของศาลฎีกาได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีกาเกิดความล่าช้า ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและความศรัทธาที่มีต่อระบบศาลยุติธรรม ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีกาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ความเป็นธรรมแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้อย่างแท้จริงและรวดเร็วขึ้น สมควรกำหนดให้ศาลฎีกามีอำนาจพิจารณาคดีที่ได้ยื่นฎีกาใดสมควรอนุญาตให้ยื่นสู่การพิจารณาของศาลฎีกา จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

“มาตรา ๒๔๗ การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ ให้กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา

การขออนุญาตฎีกา ให้ยื่นคำร้องพร้อมกับคำฟ้องฎีกาต่อศาลชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีนั้นภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แล้วให้ศาลชั้นต้นรับส่งคำร้องพร้อมคำฟ้องฎีกาดังกล่าวไปยังศาลฎีกา และให้ศาลฎีกาพิจารณาวินิจฉัยคำร้องให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๔๘ และมาตรา ๒๔๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๓๔ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๔๘ คำร้องตามมาตรา ๒๔๗ ให้พิจารณาและวินิจฉัยโดยองค์คณะผู้พิพากษาที่ประธานศาลฎีกาแต่งตั้ง ซึ่งประกอบด้วยรองประธานศาลฎีกาและผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาอีกอย่างน้อยสามคน

การวินิจฉัยให้เป็นไปตามเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้บังคับตามความเห็นของฝ่ายที่เห็นควรอนุญาตให้ฎีกา

มาตรา ๒๔๙ ศาลฎีกาอาจพิจารณาอนุญาตให้ฎีกาตามมาตรา ๒๔๗ ได้เมื่อเห็นว่าปัญหาตามฎีกานั้นเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกาควรวินิจฉัย

ปัญหาสำคัญตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ

(๒) เมื่อคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญขัดกันหรือขัดกับแนวบรรทัดฐานของคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีกา

(๓) คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ได้วินิจฉัยข้อกฎหมายที่สำคัญซึ่งยังไม่มีแนวคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลฎีกามาก่อน

(๔) เมื่อคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ขัดกับคำพิพากษาหรือคำสั่งอันถึงที่สุดของศาลอื่น

(๕) เพื่อเป็นการพัฒนาการตีความกฎหมาย

(๖) ปัญหาสำคัญอื่นตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาตามวรรคสอง (๖) เมื่อได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ในกรณีที่ศาลฎีกามีคำสั่งไม่อนุญาตให้ฎีกา ให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุดตั้งแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น”

มาตรา ๗ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๒๕๐ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๕)

พ.ศ. ๒๕๔๔

“มาตรา ๒๕๐ หลักเกณฑ์และวิธีการในการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัยและระยะเวลาในการพิจารณาคำร้องตามมาตรา ๒๔๗ การตรวจรับฎีกา การแก้ฎีกา การพิจารณา และการพิพากษาคดี รวมทั้งการสั่งคืนค่าฤชาธรรมเนียม ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาตามวรรคหนึ่ง เมื่อได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้”

มาตรา ๘ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๒๕๑ ในคดีที่ได้รับอนุญาตให้ฎีกาที่มีแต่เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย หากศาลฎีกาเห็นว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ไม่ถูกต้องไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ศาลฎีกาจะมีคำวินิจฉัยในปัญหาข้อกฎหมายนั้นและยกคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์หรือศาลชั้นต้น แล้วมีคำสั่งให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลชั้นต้น แล้วแต่กรณี ทำคำพิพากษาหรือคำสั่งใหม่ภายใต้กรอบคำวินิจฉัยของศาลฎีกาก็ได้

มาตรา ๒๕๒ ในกรณีที่ไม่มีข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาตามมาตรา ๒๕๐ กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้นำบทบัญญัติในลักษณะ ๑ ว่าด้วยอุทธรณ์มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา ๙ บรรดาคดีที่ได้ยื่นฟ้องไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้บังคับตามกฎหมายซึ่งใช้อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนกว่าคดีนั้นจะถึงที่สุด

มาตรา ๑๐ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ

ร่างพระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา)

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมการอุทธรณ์ฎีกา) ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

เนื่องจากบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในส่วนการฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ในปัจจุบันให้สิทธิคู่ความยื่นฎีกาได้ทั้งปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาข้อเท็จจริงทั้งที่ปัญหาดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาและตรวจสอบโดยศาลอุทธรณ์มาแล้ว ทำให้คดีซึ่งไม่เป็นสาระอันควรแก่การวินิจฉัยขึ้นสู่การพิจารณาของศาลฎีกาเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้การพิจารณาพิพากษาคดีโดยรวมของศาลฎีกาเกิดความล่าช้า ประกอบกับเงื่อนไขหรือข้อห้ามในการฎีกาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่สามารถถ่วงดุลการคุ้มครองคดีที่ไม่เป็นสาระอันควรวินิจฉัยของศาลฎีกาได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงอาจเป็นช่องทางให้เกิดการประวิงคดีและทำให้คู่ความที่สุจริตได้รับความเสียหาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและความศรัทธาที่มีต่อระบบศาลยุติธรรม ดังนั้น จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่เกี่ยวกับการอุทธรณ์ฎีกา เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีกาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ได้ตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. แล้วสรุปผลการพิจารณาได้ดังนี้

๒.๑ ยกเลิกมาตรา ๒๒๓ ทวิ (หลักการเกี่ยวกับการอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลฎีกา) เนื่องจากการกำหนดให้คู่ความสามารถอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นโดยตรงต่อศาลฎีกาตามกฎหมายปัจจุบันนั้น เป็นหลักการที่ไม่สอดคล้องกับระบบฎีกาที่จะปรับปรุงใหม่ เพราะหลักการของระบบใหม่ต้องการให้คดียุติที่ศาลอุทธรณ์เป็นหลัก ส่วนคดีที่จะขึ้นไปศาลฎีกาจะต้องเป็นคดีที่มีความสำคัญจริง ๆ เท่านั้น ซึ่งจะทำการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีกามีความรวดเร็วยิ่งขึ้น (ร่างมาตรา ๓)

๒.๒ เพิ่มมาตรา ๒๔๔/๑ เพื่อการกำหนดให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขหลักการในการฎีกาให้เป็นระบบอนุญาต (ร่างมาตรา ๔)

๒.๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๔๗ (แก้ไขระบบการฎีกาจากเดิมที่เป็นระบบสิทธิเป็นระบบอนุญาต) โดยแก้ไขเพิ่มเติมระบบการฎีกาจาก “ระบบสิทธิ” ที่กำหนดให้คู่ความสามารถยื่นฎีกาปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาข้อเท็จจริงในกรณีที่มีทุนทรัพย์ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมาย

กำหนด มาเป็น “ระบบอนุญาต” ที่กำหนดให้ศาลฎีกาเป็นผู้พิจารณาอนุญาตการฎีกาปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาข้อเท็จจริงโดยตรงต่อศาลฎีกา ทั้งนี้ เพื่อให้ศาลสูงสุดได้ใช้ทรัพยากรในการพิจารณาคดีที่มีความสำคัญต่อระบบกฎหมายในภาพรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ร่างมาตรา ๕)

๒.๔ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๔๘ (องค์คณะผู้พิพากษา) โดยกำหนดให้มีองค์คณะผู้พิพากษาที่ประธานศาลฎีกาแต่งตั้ง ซึ่งประกอบด้วยรองประธานศาลฎีกาและผู้พิพากษาในศาลฎีกาที่ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาอีกอย่างน้อยสามคน ทำหน้าที่พิจารณาคำร้องขอฎีกา ทั้งนี้ เพื่อให้รองประธานศาลฎีกากำหนดทิศทางหรือสร้างความเป็นเอกภาพของแนวคำพิพากษาและสอดคล้องกับแนวทางการบริหารคดีของศาลฎีกาในปัจจุบันที่มอบหมายให้รองประธานศาลฎีกาเป็นผู้พิจารณาจ่ายคดีให้แก่องค์คณะต่าง ๆ (ร่างมาตรา ๖)

๒.๕ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๔๙ (เกณฑ์การอนุญาตให้ฎีกา) โดยกำหนดให้ศาลฎีกาพิจารณาอนุญาตให้ฎีกาได้ เฉพาะในกรณีที่เห็นว่าปัญหาตามฎีกานั้น เป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกาควรวินิจฉัย

๒.๖ เพิ่มมาตรา ๒๕๐ (การออกข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา) โดยกำหนดให้ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีอำนาจกำหนดข้อกำหนดเรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฎีกา เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง อันจะช่วยเสริมสร้างหลักประกันความยุติธรรมแก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี (ร่างมาตรา ๗)

๒.๗ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๕๑ (คดีที่ได้รับอนุญาตให้ฎีกาที่มีแต่เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย) โดยกำหนดให้คดีที่ได้รับอนุญาตให้ฎีกาที่มีแต่เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย หากศาลฎีกาเห็นว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ไม่ถูกต้องไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ศาลฎีกาจะมีคำวินิจฉัยในปัญหาข้อกฎหมายนั้นและยกคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์หรือศาลชั้นต้น แล้วมีคำสั่งให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลชั้นต้น แล้วแต่กรณี ทำคำพิพากษาหรือคำสั่งใหม่ภายใต้กรอบคำวินิจฉัยของศาลฎีกาก็ได้ (ร่างมาตรา ๘)

๒.๘ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๒๕๒ (การนำบทบัญญัติในลักษณะ ๑ ว่าด้วยอุทธรณ์มาใช้บังคับโดยอนุโลม) โดยกำหนดให้กรณีที่ไม่มีข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาตามมาตรา ๒๕๐ กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นให้นำบทบัญญัติในลักษณะ ๑ ว่าด้วยอุทธรณ์มาใช้บังคับโดยอนุโลมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำบทบัญญัติในลักษณะ ๑ ว่าด้วยอุทธรณ์ไปอุดช่องว่างของกฎหมาย (ร่างมาตรา ๘)

๒.๙ เพิ่มบทบัญญัติที่กำหนดให้บรรดาคดีที่ได้ยื่นฟ้องไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้บังคับตามกฎหมายซึ่งใช้อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับจนกว่าคดีนั้นจะถึงที่สุด ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้กระหนาบสิทธิของคุณความที่ได้ยื่นฟ้องคดีไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว (ร่างมาตรา ๙)

๒.๑๐ เพิ่มมารตรักษาการ เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการออกข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา จึงสมควรกำหนดให้ประธานศาลฎีการักษาการตามร่างพระราชบัญญัตินี้ เพื่อบังคับการให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว และเป็นไปตามแนวทางการร่างกฎหมายของสำนักงานฯ (ร่างมาตรา ๑๐)

๓. ข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณา

การแก้ไขระบบการฎีกาจากเดิมที่เป็น “ระบบลิตธิ” มาเป็น “ระบบอนุญาต” โดยให้ศาลฎีกาเป็นผู้พิจารณาอนุญาตนั้น เป็นหลักการที่เรียกว่าการอุทธรณ์ชั้นที่สอง (Second appeal) ซึ่งมีใช้บังคับอยู่ในหลายประเทศ เพื่อให้ศาลสูงสุดได้ใช้ทรัพยากรในการพิจารณาคดีที่มีความสำคัญต่อระบบกฎหมายในภาพรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในการศึกษาและยกร่างพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการฯ ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ของวิธีพิจารณาความแพ่งสากลขึ้น เพื่อดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ ได้ศึกษาหลักการเกี่ยวกับการอุทธรณ์และฎีกาในกฎหมายต่างประเทศ จำนวน ๔ ประเทศ ได้แก่ (๑) ประเทศสหรัฐอเมริกา (๒) ประเทศอังกฤษ (๓) ประเทศเยอรมนี และ (๔) ประเทศฝรั่งเศส เพื่อนำข้อมูลทางวิชาการที่ได้มาใช้ประกอบการพิจารณาฯ ยกร่างพระราชบัญญัติฯ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

๓.๑ หลักการเกี่ยวกับการอุทธรณ์ตรงต่อศาลฎีกา (ร่างมาตรา ๒๒๓ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งซึ่งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน)

การอุทธรณ์ปัญหาข้อกฎหมาย ซึ่งผู้อุทธรณ์อาจขออนุญาตยื่นอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลฎีกา โดยทำเป็นคำร้องมาพร้อมคำฟ้องอุทธรณ์ซึ่งในปัจจุบันมีใช้อยู่ในมาตรา ๒๒๓ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ศาลฎีกาเป็นผู้ทำการกลั่นกรองคดีที่มีความสำคัญ และหลักการดังกล่าวนี้มีใช้อยู่ในกฎหมายของประเทศอังกฤษและเยอรมัน ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- ประเทศอังกฤษ ผู้อุทธรณ์อาจยื่นอุทธรณ์ปัญหาข้อกฎหมายโดยตรงไปยังศาลสูงสุดได้ ในกรณีที่มีความยินยอมทั้งสองฝ่าย โดยศาลสูงสุดจะอนุญาตในกรณีที่ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการตีความบทบัญญัติของกฎหมาย หรือเป็นกรณีที่มีแนวคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์หรือศาลสูงสุดที่ได้มีการวินิจฉัยอย่างครบถ้วนในคำพิพากษาของศาลชั้นต้นแล้ว และเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่มีความสำคัญต่อสาธารณะโดยทั่วไป (point of law of general public importance) ทุกรายการ การไม่อนุญาตให้อุทธรณ์ตรงต่อศาลสูงสุดมิได้เป็นการตัดสิทธิในการอุทธรณ์ตามระบบปกติ (Section 12(3) of the Administration of Justice Act; Practice Direction 3.6.4)

- ประเทศเยอรมนี การอุทธรณ์ปัญหาข้อกฎหมายโดยตรงต่อศาลสูงสุดสามารถกระทำได้เมื่อได้รับความยินยอมของคู่ความ และศาลสูงสุดอนุญาตให้อุทธรณ์ตรง โดยเกณฑ์การพิจารณาอนุญาตเป็นเช่นเดียวกับการอนุญาตให้ฎีกา คือ เป็นกรณีที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง (fundamental significance) ศาลฎีกาจำเป็นต้องรับไว้พิจารณาเพื่อพัฒนาหรือวางหลักกฎหมายหรือศาลฎีกาจำเป็นต้องรับไว้พิจารณาเพื่อสร้างความเป็นเอกภาพของแนวคำพิพากษา นอกจากนี้ การขออนุญาตอุทธรณ์ปัญหาข้อกฎหมายโดยตรงต่อศาลสูงสุดถือเป็นการสละสิทธิในการอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ (มาตรา ๕๖๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเยอรมัน)

ในชั้นการยกร่างของคณะอนุกรรมการฯ นั้น คณะอนุกรรมการฯ เห็นควรให้คงหลักการเกี่ยวกับการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นตรงต่อศาลฎีกาไว้ แต่ได้เสนอเปลี่ยนหลักการจากการกำหนดให้การอุทธรณ์ปัญหาข้อกฎหมาย ซึ่งผู้อุทธรณ์อาจขออนุญาตยื่นอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลฎีกาโดยทำเป็นคำร้องมาพร้อมคำฟ้องอุทธรณ์ตามมาตรา ๒๒๓ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาเป็นหลักการว่า “ผู้อุทธรณ์จะยื่นอุทธรณ์ปัญหา

ข้อกฎหมายโดยตรงต่อศาลฎีกาได้ต้องเข้าเงื่อนไข ๒ ประการ คือ (๑) ได้รับความยินยอมจากคู่ความ และ (๒) ศาลฎีกาอนุญาตให้อุทธรณ์โดยตรง และหลักเกณฑ์ที่ศาลฎีกาจะพิจารณาอนุญาตให้อุทธรณ์โดยตรงได้ต้องประกอบด้วยเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เป็นกรณีที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง (fundamental significance) ศาลฎีกาจำเป็นต้องรับไว้พิจารณา เพื่อพัฒนาหรือวางหลักกฎหมาย หรือศาลฎีกาจำเป็นต้องรับไว้พิจารณาเพื่อสร้างความเป็นเอกภาพของแนวคำพิพากษา” นอกจากนี้ การขออนุญาตอุทธรณ์ปัญหาข้อกฎหมายโดยตรงต่อศาลฎีกาถือเป็นการสละสิทธิในการอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ เป็นผลให้ในกรณีที่ศาลฎีกาไม่อนุญาตให้ฎีกาตรงไปยังศาลฎีกาได้ คำพิพากษาของศาลชั้นต้นก็จะเป็นที่สุด ทั้งนี้ เป็นไปตามแนวทางกฎหมายของประเทศเยอรมนี เนื่องจากหลักการดังกล่าวเป็นการป้องกันปัญหาการประวิงคดี ซึ่งมีความเหมาะสมกับประเทศไทย

แต่ในชั้นการตรวจพิจารณาร่างฯ ของคณะกรรมการฯ นั้น คณะกรรมการฯ เห็นด้วยกับการตัดหลักการเกี่ยวกับการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นตรงต่อศาลฎีกาออกตามแนวทางที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ (ยกเลิกมาตรา ๒๒๓ ทวิ ของกฎหมายปัจจุบัน) เนื่องจากคณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า การกำหนดให้คู่ความสามารถอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นตรงต่อศาลฎีกาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๒๓ ทวิ ปัจจุบันนั้น เป็นหลักการที่ไม่สอดคล้องกับระบบฎีกาที่ปรับปรุงใหม่ เพราะหลักการของระบบใหม่ต้องการให้คดีอยู่ที่ศาลอุทธรณ์เป็นหลัก ส่วนคดีที่จะขึ้นไปศาลฎีกาจะต้องเป็นคดีที่มีความสำคัญจริง ๆ เท่านั้น ซึ่งจะทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีกามีความรวดเร็วยิ่งขึ้น

นอกจากนั้น คณะกรรมการฯ เห็นว่า หลักการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นโดยตรงต่อศาลฎีกาตามที่คณะอนุกรรมการฯ เสนอ กล่าวคือ การขออนุญาตอุทธรณ์ปัญหาข้อกฎหมายโดยตรงต่อศาลฎีกาถือเป็นการสละสิทธิในการอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ และกรณีที่ศาลฎีกาไม่อนุญาตให้ฎีกาตรงไปยังศาลฎีกา คำพิพากษาของศาลชั้นต้นก็จะเป็นที่สุดตามแนวทางของกฎหมายของประเทศเยอรมนีนั้น อาจกระทบกับสิทธิขั้นพื้นฐานของคู่ความ ที่กำหนดว่า คำพิพากษาของศาลต้องได้รับการตรวจสอบจากศาลสูงอย่างน้อยหนึ่งครั้ง

๓.๒ องค์คณะพิจารณาคดีฎีกา (ร่างมาตรา ๒๔๘)

- ประเทศสหรัฐอเมริกา การอนุญาตให้ฎีกา (writ of certiorari) จะต้องส่งคำร้องให้ผู้พิพากษาทั้ง ๔ ท่านพิจารณา โดยศาลสูงสุดจะรับคดีไว้พิจารณาเฉพาะกรณีที่ได้รับความเห็นชอบจากผู้พิพากษาอย่างน้อย ๔ ท่าน และผู้พิพากษาแต่ละท่านไม่ต้องให้เหตุผลในการสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาต แต่อย่างไร

- ประเทศอังกฤษ ศาลสูงสุดโดยองค์คณะผู้พิพากษาอย่างน้อย ๓ ท่าน จะพิจารณาคดีฎีกาให้ฎีกาได้

- ประเทศเยอรมนี ศาลอุทธรณ์มีหน้าที่ต้องวินิจฉัยทุกครั้งว่าสมควรอนุญาตให้ฎีกาหรือไม่ โดยเขียนไว้ในคำพิพากษา ทั้งนี้ ไม่จำเป็นต้องมีคำขอจากคู่ความ คำอนุญาตของศาลอุทธรณ์มีผลผูกพันศาลฎีกาและถือเป็นที่ที่สุด

- ประเทศฝรั่งเศส ศาลสูงสุดโดยองค์คณะผู้พิพากษา ๓ ท่าน จะพิจารณาคดีว่าสมควรรับไว้พิจารณาหรือไม่

๓.๓ เกณฑ์การพิจารณาอนุญาต (ร่างมาตรา ๒๔๙)

- ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการกำหนดแนวปฏิบัติให้อนุญาตเฉพาะกรณีที่มีเหตุผลหนักแน่น (compelling reasons) โดยอาจคำนึงถึงความเป็นเอกภาพของคำพิพากษาในศาลระบบต่าง ๆ ก็ได้ (Rules of the Supreme Court of the United States, Rule 10)

- ประเทศอังกฤษ ศาลสูงสุดจะพิจารณาอนุญาตให้ฎีกาได้ในกรณีที่เห็นว่าเป็นคดีที่มีประเด็นข้อกฎหมายที่มีความสำคัญต่อสาธารณะโดยทั่วไป ซึ่งสมควรได้รับการพิจารณาโดยศาลสูงสุดในเวลานั้น โดยอาจคำนึงว่า กรณีดังกล่าวเคยได้รับการวินิจฉัยในทางตุลาการและอาจเคยได้รับการทบทวนในชั้นอุทธรณ์ด้วยแล้ว ทั้งนี้ องค์คณะที่พิจารณาคำร้องขอฎีกาจะต้องให้เหตุผลประกอบในกรณีที่ไม้อนุญาตให้ฎีกา

- ประเทศเยอรมนี ศาลสูงสุดจะอนุญาตให้ฎีกาได้ในกรณีดังนี้ (๑) เป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่ง (fundamental significance) (๒) เป็นประโยชน์ในการพัฒนากฎหมาย (further development of the law) และ (๓) เป็นประโยชน์ในการสร้างความเป็นเอกภาพในการวินิจฉัยคดี (ensuring uniform adjudication) (มาตรา ๕๔๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเยอรมัน)

- ประเทศฝรั่งเศส ศาลสูงสุดโดยองค์คณะผู้พิพากษา ๓ ท่าน จะพิจารณากรองคดีว่าสมควรรับไว้พิจารณาหรือไม่ โดยจะส่งอนุญาตเฉพาะในกรณีที่มีปัญหาความชอบด้วยกฎหมายของคำพิพากษาหรือมีประเด็นกฎหมายที่มีน้ำหนักเพียงพอ (L431-1 Code de l'organisation judiciaire) โดยมีตัวอย่างคดีที่รับไว้พิจารณา ดังนี้ (๑) การละเมิดบทบัญญัติของกฎหมาย (๒) ศาลพิจารณาพิพากษาคดีโดยไม่มีอำนาจ (๓) ศาลได้พิจารณาพิพากษาคดีโดยมิชอบ (๔) การพิพากษาละเลยการปฏิบัติตามรูปแบบ (๕) คำพิพากษาขัดแย้งกัน และ (๖) คำพิพากษาไม่มีกฎหมายรองรับ

"การตราพระราชบัญญัติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ"

"พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชบัญญัติโดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติร่วมกันจำนวนไม่น้อยกว่า ยี่สิบห้าคน หรือคณะรัฐมนตรี หรือสภาปฏิรูปแห่งชาติตามมาตรา ๓๑ วรคสอง แต่ร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวด้วยการเงินจะเสนอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินตามวรรคสอง หมายความว่าร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน การกู้เงิน การค้ำประกัน หรือการใช้จ่ายเงินกู้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินของรัฐ หรือเงินตรา

ในกรณีเป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวกับการเงินหรือไม่ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้วินิจฉัย

ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือสภาปฏิรูปแห่งชาตินั้น คณะรัฐมนตรีอาจขอรับไปพิจารณาก่อนสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะรับหลักการก็ได้

การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำโดยวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ แต่การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้กระทำโดยคณะรัฐมนตรีหรือผู้รักษาการตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น"

(บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗, มาตรา ๑๔)